Nagyvárad, 1897. III. évfolyam 64. szám. Péntek, márczius 19.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márcz. 18.

Egyház és állam.

— A bibornok herczegprimás megnyitó beszéde a Szt. István társulat tegnapi nagygyülésén —

Mélyen tisztelt Nagygyülés!

Valamint a természet anyagi birodalmában tapasztalható bámulatos összhangot és rendet azon állandó és változást nem ismerő törvények tartják fenn, melyek az Alkotótól származnak és melyeknek ereje előtt az összes lelketlen teremtmények meghajolni kényszerülnek: akként a szabadakaratu emberekből álló szellemi világban is a társadalmi rendet megállapitani, fenntartani, az igazságot és igazságosságot érvényre juttatni és védeni, a tekintély és tisztelet uralmát szilárditani és biztositani, az igazi szabadságot, egyenlőséget és testvériséget létrehozni és ápolni egyedül az isteni törvényeken alapuló intézmények által lehetséges.

Függetleniteni akarni Istentől a társadalmat, az államot: oly törekvés, mely az állami rendet, szervezetet teljesen felforgatja.

A paradicsomi csábító hazug igérete »eritis sicut dii« (olyanok lesztek, mint az Isten) már az első emberpár életsorsában sem vált be; és nem vált be hatezer éven át tett kisérletek egyikében sem.

Soha nem találkozott ugyanis a föld bármely pontján igazi államférfiu, ki államot alapitott volna Isten nélkül, nem találkozott bölcs törvényhozó, ki társadalmat szervezett volna erköles nélkül.

Már a legrégibb korban a kormányforma theokratiai vala; az államfők Isten nevében gyakorolják a hatalmat; . . . az irodalmat, a törvényeket, az intézményéket a vallás szelleme lengi át

Midón a kereszténység megjelent a földön, századok üldöztetése alatt az igazság és a szeretet fegyvereivel hóditotta meg a sziveket.

Ezek segélyével alapitotta meg tekintélyét és uralmát. Ezek nevében épitette a századok viharaival győztesen daczoló azon mentővárat, a melynek falai között nemcsak a barbár néptörzsek áradata által szorongatott nemzetek kerestek menekvést, hanem oltalmat talált a tudomány, a müvészet, enyhet és vigaszt élvezett a nyomor és a szenvedés is.

Elvitázhatlan tény, hogy az egyház áldásos tevékenysége hüen visszatükröződik az emberiség életnézetein, erkölcsein, törvényhozásán és intézményein; ép azért meglepő az ujabb idők azon mind nagyobb és nagyobb tért hóditó törekvése, a melynél fogva a társadalom egészen ki akarja magát vonni azon jótékony befolyás alól, melyet rá az egyház gyakorolt és a melynek nagyságát és dicsőségét, erejét és hatalmát köszönhette.

Körülbelül egy századdal ezelőtt hangzottak el egyik nagy nemzet államférfiának ajkairól a kath. egyház ellen intézett e szavak; »Retire-toi de partout, ou nous posons les pieds. Retire-toi de notre science, de notre philosophie, de notre liteerature, de notre legislation, de notre société, de notre politique, enfin, de notre politique surtout.

»Notre avenir c'est la sécularisation absolue.«

»Vonulj vissza mindenünnen, hová mi teszszük lábainkat. Vonulj vissza tudományunktól, bölcsészetünktől, irodalmunktól, törvényhozásunktól, társadalmunktól, politikánktól — különösen a mi politikánktól. *A mi jövőnk általános államositás.*«

És annak a nagy nemzetnek kormánya szakitott minden kegyelettel, mellőzött minden igazságosságot, figyelmen kivül hagyott minden méltányosságot, nem tekintett százados jogokat és határt nem ismerő gyülöltséggel támadta meg az egyházat, eltiltotta, hogy karjára vegye a csecsemöt, hogy megszentelje a család tüzhelyét, hogy befogja a haldokló szemét; elkobozta az egyház vagyonát, intézeteit, iskoláit, kórházait, eltörölte a világ egyik legirgalmasabb szivü emberének paulai szent Vinczének »szent« jelzőjét.

A czél nem vala csupán államositás, hanem a *gyháznak megsemmisitése.*

A szándék egyeseknél most is megvan, mint ez a párisi érsek 1886-ban a köztársaság elnökéhez intézett leveléből kitünik, melyben a többi közt irja: »Az állem sok bajt okozhat az egyháznak, de nem sikerülend őt megölni. Az egyház már más veszélyeket ismert, más viharokan ment keresztül és él még Franczia-ország szivében, ott lesz azok temetésén kik azzal dicsekszenek, hogy megölik.«

Más állam nem ily érdes modorban, hanem diplomáciai simasággal »*Szabad egyház szabad államban*« jelszó alatt akarta az államositást elérni.

Elismerem egyház — igy szol az állam — hogy századokon keresztül sokat fáradoztál velem, tanitottál, oktattál, felneveltél, önálló gondolkodásra és cselekvésre képesitettél.

Elismerem, hogy te gyujtottad meg előttem a tudomány fáklyáját és az igazság szövétnekével te vezettél ki a pogányság és tudatlanság sötétségből.

Elismerem, hogy te felvilágositottad értel-

A „TISZANTÚL“ TÁRCZAJA.

A vendég.

Irta: **PRÉVOST MARCZEL.** Ford: ○

Tikkasztó juliusi délután volt. Az embernek a szeme majd leragadt a nagy hőségtől. A kis falunak, a mely a nyulánk nyárfák silány árnyékában úgy huzódott meg mint egy vándor, a ki ebédutáni szieztáját tartja, légköre olyan volt, mint a gőzfürdő.

A toronyóra éppen négyet ütött. Alig hogy az óra utólsó akkordjai elhangzottak, azonnal megszólalt az iskola csengetyüje. Erre feltárult az iskola kapuja és a serdülő gyermekek és leánykák egész serege örnlött ki belöle. Az utcza néma csendjét, hangos nevetés és ide oda futkosás váltotta fel, azután lassankint eloszlottak a gyermekek a fehérre meszelt házakba, mintegy levegőben kifáradt galambsereg. És az útcza, a melyet aközben a kocsiktól felszálló porfelleg takarójával bevont, ismét üresl ett.

A tanitó, a ki sovány, magasnövésü ember volt, szőke szakállal és hajjal, egyideig kiült az utcza padra, azután bezárta kapuját és a szomszédban levő vendéglő felé vette útját.

A korcsmának fenyűág volt a czégére. A mint az ajtóján belépünk egy nagy, üres szobába találjuk magunkat, a melyben egészen elvész az a néhány asztal és nádszék, a mely benne van. Az asztal, a melynél a tanitó étkezni szokott már felteritve várta. Durva, fehér szalvéta, három egymáson nyugvó tányér, czinevőeszköz, egy darab kenyér és liter vörös bor, — ezekből állott a teriték.

A terem sarkában egyik asztalnál egy idegen ült, arczát tenyerébe temetve. Olyan különös falusi embernek nézett ki, a kinek külső megjelenése nem árulta el korát, mivel arcza a naptól levolt égve. Arczvonásai eltorzultak, kifejezés nélküliek voltak, és a vastag húsrétegtől, a mely képén meghuzódott. alig látszottak szemei, szája és orrlyukai.

A tanitó, a mint rápillantott, emlékezni kezdett, hogy a boncztani muzeumban éppen olyanok voltak azok a viaszalakok, a melyek a villám által sulytott hegyi lakókat ábrázolták.

— Ez bizonyára olyan szegény ember — gondolá magában — a ki fölötte nagy megrázkódtatáson mehetett keresztül.

Miközben a felett tépelődött, belépett a vendéglős leánya, a leveses tálat hozván magával. Kölcsönös mosolylyal köszöntötték egymást. A fiatal tanitónak régtől fogva tetszett a leány, mert sokkal kedvesebb volt, mint a többi falubeliek és nem beszélte azok kiállhatatlan tájszólását. Szép mandulametszésü szemei, piros arcza, szöszke szőke haja a vidék királynőjévé tették őt.

A leány letette a levest az asztalra és pajkosan melléje könyökölt.

— Hogy mint van Etuska kisasszony?

— Vagyok vagyok Kálmán és Ön?

— Én is.

És e párbeszéd közben tekinteteik önkénytelenül kereztezték egymást. Az a tekintet volt ez, a melyről a szerelmeseket egy pillanat alatt meglehet ismerni.

Ekkor a vándorló a szoba szögletében egyet hápogott és köpött, s ezzel felhivta magára a figyelmet.

Kálmán oda tekintett a sarokba, Etelka pedig közelebb hajolt hozzá és halkan a fülébe sugta:

— Én nem ismerem kicsoda. Már körülbelül egy órája ül pohár söre mellett, anélkül, hogy egy kortyot is ivott volna. Mikor bejött olyan különös tekintetet vetett reám, hogy én egészen megijedtem. Apa nincsen idehaza, és azért ugy örülök, hogy Ön eljött.

Erre felszökött helyéről és távozni akart, de a tanitó marasztalá.

— Ugyan, hiszen csak azért, mert attól a koldustól fél, nem fog engemet is itt hagyni?

És akkor elkezdtek mindenről csevegni rendes szokásuk szerint. Eközben a tanitó megette a levest és a leány felváltá tányérját. A nap ezen órájában, a melyet mind a ketten türelmetlenül vártak, elbeszéltek egymásnak mindent, a mi csak az ő kis falujukban történt. A tanitó elmondotta mit tanitott, hogyan feleltek tanitványai, kik kaptak büntetést, azután mikor ebből is kifogytak beszélgettek az ujságról, a melyet Kálmán mindennap elhozott a leánynak, mert Etelka nagyon kedvelte annak regényét.

Már egészen el is feledkeztek a koldusról, a ki a korcsma egyik szögletében összekukorodva mozdulatlanul ült teli pohara előtt, mintha meglett volna halva. Rövid szünet után

Lapunk mai száma 10 oldal

memet, megnemesitetted szivemet, emberi méltóságom tudatára ébresztettél, védted jogaimat, előmozditottad anyagi és szellemi jólétemet,

De viszont ismerd el te is, hogy immár nagykoru vagyok.

Legyünk ezután egymástól elkülönitett társulat, legyünk egymástól függetlenek; bár idegenek, de nem ellenségek, haladjunk parallel uton egymás mellett a nélkül hogy valaha összetalálkoznánk, összeütköznénk.

Engedd meg, hogy egészen független törvényeim, független intézményeim, független tudományom, független iskoláim, független erkölcseim legyenek.

Engedd meg, hogy azon ösvényekre lépjek, amelyeket a mai kor szelleme jelelt ki számomra, hogy minden befolyástól menten és tekintélyed támogatása nélkül haladhassak ujabb rendeltetésem és feladataim utain.

E separatistikus elmélet kifolyása azon politikai naturalismusnak, melyet IX. Pius pápa kárhoztatott, mintha t. i. az állam eszméinek legjobban az felelne meg s a polgári haladásnak feltétlen követelménye az volna, hogy az emberi társadalom alakulásában és kormányzásában tekinteten kivül hagyja a vallást, mintha ez nem is léteznék.

Kifolyása ezen törekvés azon veszedelmes áramlatnak, mely szerint *a positiv vallás kérdése csak szabad választás, izlés dolga, de maga az állam legyen semleges vagy közönyös* minden vallás irányában. E separatistikus elmélet burkolt phrasisok alatt iparkodik a komolyan gondolkodók aggályait eloszlatni: »*vallási jogegyenlőség*« jelszava alatt hirdeti a vallés szabad gyakorlatát, a katholikusoknak és valamennyi bevett vallásfelekezetnek egyenlőn jogbiztosságot és jogvédelmet igér, hogy mindegyik saját vallási rendszere szerint élhessen és ebből folyó jogait, kötelességeit szabadon gyakorolhassa; *mégis ugy intézkedik, hogy a vallás hitelveit érintő törvényeit is egyaránt alkatmazza a különböző s ellentétes hitczikkelyekkel biró vallásfelekezetekre*

Az az államférfiu, ki az államositást »szabad egyház szabad államban« jelszóval szüntelen hangoztatta, maga sem tudta igy keresztül vinni, mert majd a müveltség, majd a civilizátió, majd az állam souverenitásának ürügye alatt czélzatosan-e vagy kényseritve oly ellentéteket állitott fel, melyeket az egyház el nem fogadhatott, — s igy a szabadnak hirdetett egyház a szabad állam önkényes uralma alá került.

Emlitsem-e, hogy a vallási nézetek nem tisztán elméletiek, hanem gyakorlatiak is lévén mennyire alkalmas a fentjegyzett eljárás arra, hogy az egyetértést nem csak a külön vallásnak, hanem a polgárok között is megzavarja? a társadalmi békét s nyugalmat feldulja?

M. T. Közgyülés!

Gondos megfigyelés után a nap nap után felmerülő tünetekből következtethetjük, hogy az emberiség nagyon beteg.

Európának ma nincs egyetlen nemzete, melynek társadalmi égető sebei nem volnának.

Nincs egyetlen nemzete, mely akár a kül, akár a belbékét csak rövid időre is garantirozhatná!

Miért e lázas állapot?

Ugyan mi hiányzik?

A tudomány? az irodalom? az ipar? a gazdagság?

Hisz ezekben anyagi helyzetünket illetőleg évtizedek alatt nagyobb a haladás, mint azelőtt századokon át!

Van vasuthálózatunk, gőzhajónk, távirónk, távbeszélőnk, villanyvivágitásunk, börzénk: vannak bankjaink, temérdek törvényeink, gépeink, gyilkos fegyvereink. Szórakoztatásra, mulatságra tisztességes és nem tisztességes helyeink, van — mondhatnám — korlátlan egyéni szabadságunk.

Ugyan mi hiányzik?

Hiányzik: lelki, vallás-erkölcsi életünk.

Korunk elméletei megmérgezték a magánélet erkölcseit és a politikai szenvedélyeket. Nem ismerünk a magyar társadalomra.

»*Rombolás, pusztulás, sülyedés mindenütt. Erkölcs, haza, Isten, üres fogalmak.*

Ezen sujtó itéletetet nem én mondom, hanem lapjaink irják. Olvassa el bárki a lapokat csak e hó elsejétől — mindegyik pártkülömbség nélkül panaszkodik erkölcsi hanyatlásunk felett.

Mi az orvosság?

Vissza kell térnünk Istenhez!

E törekvésben nagy feladat vár reánk.

Első szent Királyunk, kinek nevét társulatunk viseli, a katholiczizmus nagy egységébe foglalta a nemzetet. Legyen tehát jelszavunk:

Katholikusok vagyunk és maradunk törhetlen hüségben egyházunkhoz és annak fejéhez; magyarok vagyunk és maradunk törhetlen hüségben hazánkhoz és Királyunkhoz. Midőn a társulat nm. és mélt. Elnökeinek fáradhatatlan és buzgó tevékenységökért a társulat nevében legbensőbb hálát, az alelnök és a többi tisztviselő uraknak forró köszönetet szavazok: a nagygyülést megnyitottnak nyilvánitom.

Az új kiegyezés.

A kiegyezési tárgyalások a kvótakérdésen kivül a két kormány között teljes megállapodásra vezettek s már most csak egy-egy kérdés szövegezése ad a két kormány között vitára okot. A kvótajavaslaton kivül az összes törvényjavaslatok a jövő hónap első napjaiban kerülnek a két képviselőház elé. A megállapodásokról a kormányok köréből teljesen hitelt érdemelő formában elég szivárgott ki arra, hogy az uj helyzetet némileg megérthessük.

És ez a helyzet egyáltalán nem örvendetes. A kiegyezésnek három főmomentuma van. Az egyik viselkedésünk Ausztriával szemben, a másik viselkedésünk a közös jegybankkal szemben és a harmadik, viselkedésünk a külfölddel szemben.

Viselkedésünk a *külfölddel* szemben, ez a kereskedelmi szerződések és vámtarifa kérdése. Magunk fentartásának egyik sarkpontja kereskedelmi külpolitikánkban rejlik. Ez nálunk inkább passiv irányban kell, hogy érvényesüljön. Kevésbbé a piaczfoglalás, mint belföldi piaczunk immuni-

---

miközben egymásra gondoltak Kálmán habozva kérdé:

— És Krétából mi a hir?

Etelka elpirult és arcza komor lett.

— Nem tudok semmit.

A tanitó fejét csóválta.

— Én azt hiszem, az már egész bizonyos és abban nem is lehet többé kételkedni.

— Szegény Ervin!» Sóhajtott a leány, és köténye után nyult, hogy könyeit letörölje.

A tanitó felállott, leültette őt székére és próbálta gyöngéden vigasztalni.

— Etuska kisasszony ne epessze továbbra magát. A történtekkel már egy év óta tisztában lehet. Az Ő matróz társai tavaly hazajöttek és hirül hozták, hogy Ervin a tengerirablók kezeibe jutott . . . Azóta azok végeztek már vele! . . .

Erre a leány mégjobban kezdett sirni. Az a gondolat, hogy az az ember, a kit gyermekkora óta szeret, a kivel együtt nőtt fel a szerelemben, ott nyugszik valahol messze-messze az oczeán iszapos fenekén — kimondhatatlan kinnal töltė el lelkét.

— Szegény Ervin! »zokogá« ő oly igazán szeretett engem. Ha ez közbe nem jött volna, úgy mi már régen egymáséi volnánk.

— Bizonyára fájdalmas dolog, vevé fel a szót ujból Kálmán, de azért ne higyje ám, hogy miután már az ő neje nem lehetett, ő kivüle nincsen senki a világon, a ki Önt aranyos Etuska éppen oly igazán szeretné, mint Ő szerette.

E szavakra a leány felemelte szép fejét. Két szép szemét a tanitóra függeszté. Könyeinek ködfátyolán át úgy tünt fel e szempár, mint mikor az ég fellegein áttöri magát két csillagnak a fénye. És kihivó kaczérsággal kérdé:

— Vajjon ki az Kálmán?

Ekkor a tanitó megfogta kezét és a vendéglő egyik szögletébe vonta, a hova a vándor figyelni kezdő tekintete már el nem ért.

— Ön kérdi kisasszony ki volna az? Hát én. Avagy azt hiszi Ön, hogy én nem szeretem?

A leány elveresedett. Arczának izzó tüze egyszere felszáritotta könyeit. O tiszteletben fogja tartani örökre Ervin emlékét. De elvégre is Kálnánnak igaza van, gondolá magában. Ő még fiatal, csók és szerelem nélkül nem élhet.

A tanitó észrevette a leányon, hogy küszködik magával, mert arczkifejezései elárulták a belsejében lezajló vihart, és azért minden erejét összeszedte, hogy a leányt a maga javára meggyőzze.

— Ervin meghalt, ebben többé nem kételkedhetünk. Eléggé megsiratta már, szerette nagyon, legyen hát továbbra is hű emlékéhez. Én sem akarom őt most halála után kisebbiteni. . . csak annyit mondok, hogy ha az övé lett volna, sohasem lett volna vele boldog. Ő egy szegény iparos volt, micsoda családi életet nyujthatott volna Önnek?. . .

Erre a leány lecsüggesztette fejét.

»Ah — kiálta fel a tanitó — látom már, hogy Etuska nem szeret engem, csak őt. S azért tisztába is vagyok vele, hogy mit fogok cselekedni.«

»Vajjon mit Kálmán?«

»Elmegyek és odaadom magamat Ervin helyett a tengeri rablóknak kezesül.

Erre a leány megragadta a tanitó jobbját és ijedten kiáltá: »Ő azt ne tegye!«

— Vajjon miért ne?! mondá a tanitó — szemeit lesütve. — Nincs itt nekem semmi keresetem, ha egyszer az ön szive nem értem dobog.«

»Nem önért?! Igazságtalanság öntől igy beszélnie, mikor tudja, hogy szeretem és hogy az lenne az én halálom, ha önt is ugy elvesziteném, miként Ervint.

Erre ujból előtörtek könyei és keble a zokogástól hevesen szihlálott. Kálmán közelebb vonta őt magához és lecsókolta arczáról a könnyeket.

— Ne sirjon, ó ne sirjon, mert nem tudom nézni a könnyeit. Én itt maradok. Megigérem. Még ha nem szeretne se tudnék elmenni, mert nem birnám nélkülözni tekintetét. Én itt maradok — és ekkor elkezdett reszketni a hangja — és ha egykor majd igazán érettem fog dobogni a szive, akkor majd, ha megengedi, akkor elmegyünk a papához. . . .

— Igen egykor majd! — válaszolá a leány — boldog, végtelen boldog leszek!

És a szerelem hevének nem tudváo többé ellentállani, karjaival átölelte a tanitó nyakát ajakát pedig oda nyujtotta neki a csókra, azután szépen átölelték egymást, telve tüzzel és szenvedélylyel.

Ekkor a vendéglő ama sarkából, hol az ismeretlen vándorló ült, zaj hallatszott. A rejtélyes alak felemelkedett helyéről, egy hajtásra kiitta sörét, ledobott egy pénzdarabot az asztalra és az ifju pár mellett akik még mindég egymás nyakába voltak borulva, lassu támolygó léptekkel kifelé vette utját.

Útközben mégegyszer egy hosszas tekintetet vetett a leányra.

tása, teljes elzárása a külföld termelésével szemben: ez a főérdekünk. Ezt eddig nem tehettük, mert Ausztria nem engedte, lévén néki piaczfoglalás az érdeke és piaczért piaczot kiván a külföld; ipari piaczért mezőgazdaságit. Igy leszünk mi Ausztria ipara kedvéért mezőgazdasági piacza a Balkánnak.

Kereskedelmi szerződéseinket nem mondhatjuk fel most. De vámtarifánkat revidiálhattuk volna, s előnyünkre alakithattuk volna addig, a mig kezünkbe volt a kiegyezés megkötésének, vagy meg nem kötésének fegyvere. Mi kiadtuk a fegyvert kezünkből. Kiegyezünk vámtarifa-revizió nélkül, s ismet az erősebb Ausztria kezébe tesszük le sorsunkat. Ez megbocsáthatatlan taktikai hiba volt.

De már most azt fogja gondolni a nagyközönség, hogy mindezeket a hibákat bátran elkövethette a kormány, mert a ravasz Bánffy bizonyosan sarokba szoritotta a németet és sietett megkötni a kiegyezést, még mielőtt megbánná a sógor, hogy annyit engedett.

A dolog pedig nem egészen igy áll. Mert *Ausztriával* szemben szintén két részből áll a kiegyezés: egy financziális és egy gazdasági részből. A financziális rész a kvóta és a fogyasztási adók elszámolása, a gazdasági rész a kiegyezési kérdések egész komplexuma. A kvótakérdést fentartották zárópontnak, de a kormány már megigérte, hogy emelni fogja részünkről a közösügyes költségekhez való hozzájárulást. De abba a 2—3 millióba esetleg szivesen belenyugodnánk, ha cserébe érte a saját gazdasági érdekeink méltányolására találnának. De a financziális meghátrálás mellett a gazdasági rész minden vonalán meghátrált kormányunk. Megszerezte ugyan azt, hogy a magunk fogyasztásáért nem fizettünk Ausztriának fogyasztási adót, a mi anynyiból szép, hogy az egész művelt világon nevetség számba ment eddigi adózási viszony abuzusát megszüntette, de ezért a néhány millióért, melyet sajátunkból ad vissza Ausztria, mi a kvóta emelésen kivül minden érdekünkkel fogunk adózni Ausztriának.

Feladjuk tarifa-kedvezmények utján való iparpártolási jogunkat, hogy saját állami szállitásainknál saját vérünkből lett iparunkat előnyben részesitsük a külföldi konkurrenczával szemben. Megengedjük, hogy a galicziai vasuti vonalakon az orosz gabonát saját termésünkkel szemben versenyképesebbé tegye az osztrák kormány. Elnézzük, hogy az osztrák tartományok akkor tiltsák ki állatainkat drágán szerzett piaczaikról, mikor nekik tetszik, hogy lisztünket, egyéb termékeinket üldözzék Ausztriában szabadon, minden retorzió nélkül, s hogy saját csekély iparunkat saját fogyasztó területünkről kényelmesen szoritsa ki az osztrák ipar.

Viselkedésünk a *jegybankkal*, az osztrák-magyar bankkal szemben egy teljes meghátrálás képét mutatja minden kérdésben, mely vitáskérdés számba ment a kormányok és a bank között. A kormányok kérték, hogy beavatkozhassanak a bank kamatlábpolitikájaba; a bank nem adta meg — a kormányok belenyugodtak. A kormányok kértek vétójogot a főtitkár s magasabb tisztviselők kinevezésére nézve; a bank nem adta meg — a kormányok belenyugodtak. A kormányok azt kivánták, hogy a bank fekvőségei a könyvérték szerint maradjanak a bank mérlegében és ne állapittassék meg a jóval nagyobb reális érték; a bank nem adta meg — a kormányok beleegyeztek. A kormányok a jövedelem részesedés emelését kérték; a bank ezzel szemben a részvénytőkének a tartalékokból való gyarapitását, vagyis a jövedelemrészesedés koncedált emelését lerontó intézkedést kértek — a kormányok beleegyeztek. A bank 10 koronás bankjegyek kibocsátását, vagyis jóformán váltópénz forgalomba hozását kérte, a mit a világon egy kormány sem engedett meg soha, — a kormányok beleegyeztek. Erre a bank még tovább ment. A készpénz felvételének idejéig (tehát tetszés szerinti időig) 5 koronás bankjegyek kibocsátásának jogát kérték. Ezt már maga a bank se hitte, hogy megkapja, mert ez egy milliókra szóló ajándék a banknak. De a bank tévedett, mert — a kormányok beleegyeztek. És mindezért mit kaptak a kormányok? Bele szólhatnak majd a *szolgák fizetés megszabásába!* Ez a kiegyezés a bankkal.

Ez a kiegyezés pedig az Ur 1897. esztendejében és a magyar honfoglalás után 1001 évvel létrejött *Bánffy* Dezső báró és *Badeni* Kázmér gróf között.

Bálint Imre.

— Ez az ember egy pohár sört ivott és mégis ugy támolyog mintha bevolna rugva — jegyzé meg a tanitó.

— »Látta maga milyen szemrehányó pillantást vetett rám?

Kálmán semmit sem felelt, hanem még nagyobb szenvedélylyel szoritá ajakát a leányéhoz, hogy annál jobban élvezze a gyönyört és kéjt. De egyszerre a leány kitépte magát a tanitó karjai közül. Kálmán a leány halálsápadt arczára tekintve rémülve kérdé.

— Az Istenért mi baja Etelka. . . . . tán rosszul lett? . . .

— Ó ez az ember — ez a koldus! ó én megismertem szeméről. Én tudom, tudom biztosan, hogy ő az. Emlékszem reá! dadogá.

Kálmán is megijedt. — Ime felismerte öt.

— Igen én tudom, tudom biztosan, hogy ő az. Jaj nekem ha ő volt. A leány nem emlitette nevét, de azért a tanitó megértette. S azért midőn az ajtóhoz rohant, visszatartá.

Etuska az Isten szerelméért ne menjen ki. Érezte, hogy az ő alig megizlelt boldogsága veszendőben van.

— Nekem kikell mennem, kikell mennem kiáltá a leány szigoru hangon.

És magával kihuzta a tanitót is a vendéglő küszöbére, mintha attól félt volna, hogy a koldus ott talál lenni és bosszut talál állani.

De az ajtóban nem volt senki. Jobbra és balra csak a fehérre meszelt házak sorai szenderegtek az alkonyat szende homályába.

Csak ott ahol a kéklő ég a földdel ölelkezni látszik, ott amessze távolban az országuton látszott egy szürke alak, de az is mindegyre jobban elmosódott és kivihetetlenebb lett. . . . .

A czenzura feléledése.

Igazán komikus hatást tesz az emberre, ha látja, hogy az ugynevezett liberális kormány az ország jogait lépésről-lépésre korlátozza, sőt maholnap teljesen konfiskálja.

Hogy miképen állunk a választói szabadsággal, ezt jobb nem is feszegetni. Arról is legjobb ha hallgatt a krónika, hogy mint tiszteli a rendőrség a gyülekezési jogot.

Ez uton haladva Bánffy időszerünek találja most a negyvennyolczadiki törvény ellen rést ütni és az akkori idők egyik legnagyobb vivmányát a sajtószabadságot megnyirbálni. A kabinet zseniális feje hüséges szolgájával: Erdély miniszterrel egyes sajtó vétségeket, melyek »a magán becsületet« érintik, ki akarja vonni az esküdt székek jogköréből. Ugy látszik ez még a kormánypártban is visszatetszést keltett, mert Mikszáth Kálmán és Beksics Gusztáv kormánypárti irók éles hangon fakadtak ki ellene az ország gyülésen. Ezek már bizonyosan tisztában vannak a »reformtervek« határai felől és mindenesetre csodálatos, hogy alig pár nappal azután, hogy Erdély minisztert a sajtószabadság bajnoka gyanánt ünneplik és Polónyi a reakczionárius Emmerrel Erdélyt mint ellentétet állitja szembe, a kormánypárt tagjai nyiltan sikra szállanak a miniszter ellen.

Be kell tehát várnunk, hogy vajjon sikerül-e Erdélynek a parlamentben a többséget megnyernie s hogy a czégéres liberálisok a szélsőjobbról és a szélsőbalról mellé fognak-e sorakozni.

Egyelőre márczius 15-ike lévén, nem tehetjük fel — ámbár erősen beszélik, — hogy maga Kossuth Lajos fia, Kossuth Ferencz is egy nézeten volna a sajtó czenzurája kérdésében a Bánffy-kormány igazságügyminiszterével.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 18.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Lehótzky Vilmos, Teleky Sándor gr. Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen van: Lukács László.

Felolvassák és hitelesitik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatja *Perczel* Béni képviselő levelét, a melyben két havi szabadságot kér. A Ház megadja.

Következik a

pénzügyi tárcza

költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

Rakovszky István: Szól az államháztartás kiadásainak folytonos emelkedéséről, a melyet a kormány mindig növekedő szükségletekkel okol meg. Visszapillantást vet a 48-iki eseményekre, a midőn a nemesség önkényt mondott le előjogairól. Szembeállitja ezzel a századvégi nemességet, a mely vas pénzes szekrények mellett szerzett érdemei feltámasztja a nemesi előjogokat és adómentességet élvez. Adómentes többek közt a tőzsde is. Utal a pénzügyminiszternek ismételt igéreteire, hogy behozza a tőzsdeadót. Mivel a miniszter igéretének beváltása egyre késik s mivel a néppárt programmjának egyik pontja a tőzsdeadó behozatala, két határozati javaslatot fog benyujtani, a melyek közül az egyik a tőzsdeadó behozatalára irányul.

Ezután a földadó leszállitását sürgeti. A tőzsdeadó behozataláról szóló javaslat már kész, még sincs benyujtva; meddig kell még várnunk a földadó leszállitására, mikor erre vonatkozólag — a pénzügyminiszter nyilatkozata szerint — csak most gyüjtik az adatokat s mikor — ellentétben Ausztriával — még csak állást sem foglalt a kormány ebben a kérdésben. A jobboldalról a földmivelésügyi vitában elhangzott beszédeket idézi annak a bizonyitására, hogy a földadó leszállitásának elérkezett az ideje.

Már a tuloldalon is elismerik a mezőgazdaság bajait. Rosenberg Gyula a kiviteli prémiumokkal akar segiteni. Azonban minden prémiumnál többet érne a földadó leszállitása. Két határozati javaslatot nyujt be. Az egyik igy szól:

Utasitja a Ház a kormányt, hogy a *tőzsdeadó behozatala* iránt még a jelen ülésszak alatt terjeszszen a Ház elé javaslatot. (Helyeslés a baloldalon.)

A másik határozati javaslat igy szól:

Tekintve a sulyos gazdasági válságot, melyben mezőgazdaságunk évek óta sinylődik; tekintve, hogy a velünk vámszövetségben álló Ausztriában a földadót már $2^1/_2$ millióval leszállitották, ami által mezőgazdaságunk hátrányos helyzetbe jutott az osztrák mezőgazdasággal szemben:

utasitja a Ház a kormányt, hogy a *földadó leszállitása* iránt még a jelen ülésszak alatt terjeszszen be a Háznak javaslatot. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Telegdy József kijelenti, hogy a költségvetést, amely a realitás bélyeget viseli magán, elfogadja. Bizalmát fejezi ki a pénzügyminiszter iránt, aki minisztertársainak előzékenyen rendelkezésükre bocsátja az eszközöket, kulturális és gazdasági feladataink teljesitésére.

Szól a mezőgazdasági ipar fontosságairól és a miniszternek figyelmébe ajánlja a mezőgazdasági szesz- és czukorgyártás fokozottabb támogatását. A költségvetést a Háznak elfogadásra ajánlja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Okolicsányi László csatlakozik Rakovszky fejtegetéseihez; helyesli Telegdynek a mezőgazdasági iparról mondott észrevételeit; azután Arányival polemizál az adóreform kérdésében.

Azután a trafik-dohány rosszaságát magyarázza. Ha a miniszter javitani akarja a dohányt, akkor ne kisérletezzen sokat, hanem lásson utánna, hogy az mielőbb megtörténték s ne ámitsa el külföldi vignettákkal a közönséget.

Polónyi Géza: A szivardobozokat külföldön készitik. Ez a magyar faipar oly mellőzése, mely irtóztató nagy összeget képvisel.

Szól azután a korcsmahitelről, mely az uzsoránál veszedelmesebb. Erre nézve nekünk szigoru törvényünk van.

Az 1879. évi kihágási törvény 85-ik paragrafusa u. i. a következő:

A ki mást korcsmában, vendéglőben, utczán vagy más nyilvános helyen szándékosan lerészegit, továbbá, akik szeszes italok eladásával iparszerüleg foglalkoznak s ezek megbizottjai ha részegnek — noha ezen állapotát tudják — még szeszes italt adnak 150 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

A pénzbüntetés 100 frtig emelhető, ha a kihagás a tizennegyedik évet még be nem töltött kiskoru ellen követtetett el. Ha a kihágást oly egyén követi el ismételve, ki szeszes italok eladásával iparszerüleg foglalkozik s e miatt már 2 izben büntetve volt, amennyiben utolsó büntetésének kiállásából 2 év mult el, üzlete folytatásától is 3 hótól egy évig terjedhető időtartamra eltiltható.

De csodálatos, hogy a szolgabirák ezt a büntetést sohase alkalmazzák. Nem egyrészt azért, mert a választásoknál nagy szükségük van a törvény végre nem hajtására, másrészt, mert a korcsmárosok is annyira zsarolva vannak a regalebérlők s közvetve az államtól, hogy a korcsmáros megélhetése szempontjából kénytelen a szolgabiró e rendkivül nagyszámban előforduló kihágást elnézni. Sürgős intézkedést kér a törvény végrehajtására. A tételt nem fogadja el.

Brázay Kálmán: A fogyasztási adó főbb elveinek ismertetését kivánja. — Részletesen ismerteti a finánczoknak a kereskedőkkel szemben a fogyasztási adók terén elkövetett visszaéléseit s fiának üzletéből hoz fel ezekre példákat.

Elnök a vitát bezárja.

Ötpercz szünet.

A szünet után: *Lukács* László pénzügyminiszter szólalt fel. Kossuthtal szemben elismeri, hogy a helyes magángazdálkodás főelve a bevételek és kiadások egyenlősitése. De az államnál tagadja ezt. Ott sokszor magasabb érdekek parancsolják a nagyobb kiadásokat. S különösen most a millenniumi év után nem állhat meg ez az elv. Hogy egy állam különben sokat, vagy keveset költ-e, az mindig relative itélendő meg, tekintettel az állam funkczióira. 1868-ban kevesebb volt az állam funkcziója, mint később és ma. Polemizál ezután Kosuthtal a valutarendezésről mondott megjegyzései tekintetében s bizonyitja, hogy nem volt helytelen a 200 millió értékü bankjegyet bevonni. E nélkül gondolni sem lehet a valuta rendezésére. — Felel azután Arányinak az adóreform ügyében tett megjegyzéseire. A budget-év áthelyezésének kormányzati akadályok állják utját.

Rakovszky és Okolicsányi rideg fiskálizmussal vádolták a kormányt a közgazdasági érdekekkel szemben. Erre nézve utal az előző évek költségvétéseire, melyek azt bizonyitják, hogy a közgazdasági érdekek soha sem részesültek olyan istápolásban, mint most. *Rakovszkyval* polemizálva, megjegyzi, hogy egyes állampolgárok adómentességén és egyes iparvállalatok állami támogatásán senkisem ütközik meg, a ki a pénzügyekkel és iparügyekkel komolyan foglalkozik. A *tőzsdeadóra* nézve fenntartja előbbi nyilatkozatait, a melyket Rakovszky felolvasott. A *földadó leszállitásáról* megjegyzi, hogy az nem lehet a kormányra nézve kötelező, a mi a néppárt programmjában van. Az Ausztria példájára való utalás téves, mert ott a földadó magasabb volt, mint nálunk. Erre nézve is fenntartja, amiket előbb mondott. Kéri Rakovszky határozati javaslatainak mellőzését. Telegdynek felelve, kijelenti, hogy a kormány is fontosnak tartja a mezőgazdasági szeszgyárak támogatását, s meg is tett mindent, a mit erre nézve szükségesnek tartott.

Részletezi ezenkivül azokat az intézkedéseket, a melyeket ezentul fog tenni a szeszipar bajainak orvoslására. Okolicsányinak felel az adókezelés vivmányaira nézve, Brázaynak a fogyasztási adókról mondott megjegyzéseire reflektál. Szól a dohánytermelésről s azután áttér Kossuth Ferencz határozati javaslatára. A mostani bank fenntartását Magyarország jól felfogott érdekében üdvösebbnek tartja, mint egy uj bank felállitását. A képviselőház nemsokára abban a helyzetben lesz, hogy megitélheti, vajjon érvényt szerzett-e a bankkal szemben Magyarország érdekeinek. A miniszter azt hiszi, hogy igen. Éppen azért kéri a Házat, hogy mellőzze Kossuth határozati javaslatát és fogadja el a tételt. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Rakovszky István záróbeszédében röviden felel a miniszternek és ujra ajánlja határozati javaslatának elfogadását.

Az ülés végén Rakovszky István képviselő javaslatát a földadó leszállitása iránt — névszerinti szavazásra kerülvén a dolog — természetesen elvetették.

A Szent-István-társulat közgyülése.

— Saját tudósitónktól. —

Budapest, márcz. 16.

A Szent-István-társulat ma tartotta meg 44-ik rendes évi közgyülését. A gyülést megelőzőleg ünnepélyes szentmise tartatott az egyetemi templomban, mely után a diszes és válogatott közönség a központi papnövelde disztermébe vonult, hol a közgyülés lefolyt. A hallgatóság soraiban a magyar püspöki kar tagjai közül ott láttuk: Dessewffy csanádi, Steiner székesfehérvári, Szmrecsányi szepesi, gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspököket, Fehér Ipoly pannonhalmi főapátot, az egyetemi tanárok és társadalmunk előkelő osztályának számos képviselőjét.

A nagygyülést a herezegprimás nyitotta meg egy magasröptü, mély hatást keltő allokucczióval, melyben az egyház és az állam viszonyát fejtegette. A gyönyörü és mindvégig magas nivón mozgó beszéd, melyet mai számunk vezérczikke gyanánt közlünk, az egyház és állam egymással való érintkezését történeti gonezisétől fogva vizsgálja, a hitélet elfojtásának káros következményeit megkapó szavakkal ecseteli. »Függetleniteni Istentől a társadalmat, az államot, oly törekvés, mely az állami rendet, szervezetet teljesen felforgatja.« Ennek csak egy ellenszere van: »Visszakell térnünk Istenhez.« A kor áramlata kedvez — ugymond a herczegprimás — az egyház- és vallásellenes iránynak, de ennek meg kell változnia. Az erköles teljes restaurálása nélkül: »Erköles, haza, Isten csak üres fogalmak.«

A hatalmas megnyitó beszéd után, melyet a jelenlévők óriási éljenzéssel fogadtak, az alelnöki jelentés következett, mely a Szt.-István társulatnak a lefolyt évben kifejtett müködéséről ad számot.

Erre nézve jellemző, hogy a kiadványok ivszáma 2 és fél millióval nagyobb az előző éveknél. A többször éljenzéssel megszakitott jelentés után a herczegprimás feltette a kérdést, hogy elfogadják-e az uj ház épitésére vonatkozó tervet, továbbá, hogy az igazgatóság az épitésre szükséges kölcsönt felvehesse.

A nagygyülés egyhangulag megadta erre az engedélyt.

Az igazgatói jelentés kimeritő képét nyujtotta a társulat irodalmi osztályának tevékenységéről. Az uj kiadványok sorában szerepel dr. Karácsony János jeles történészünknek: A honfoglalás és Erdély czimü munkája is.

A pénztári jelentés főbb adatai a következők:

Az összes bevétel 1896-ban . . .	165,409 frt.
A kiadás pedig	162.409 frt.
Maradvány:	2959 frt.
A leltári vagyon értéke	376.070 frt.
Az 1897. évre szóló költségvetés összege	159.602 frt.
A kiadási előirányzat pedig . . .	152.553 frt.

Ezután a felmentvényeket a tisztviselőknek megadták.

Az inditványok tételénél Medvey Zsigmond kir. tanácsos lelkes szavakban ajánlja, hogy a pápa Ő szentségéhez a mai közgyülésből üdvözlő sürgönyt intézzenek (Lelkes éljenzés). Egyuttal a szokásos 1000 fran letételét inditványozza a pápa zsámolyához. A nagygyülés mindkét inditványt általános helyeslés és éljenzés közt magáévá tette.

Kisfaludy Arpád igazgató inditványára Czigler Győző müegyetemi tanárnak az uj ház tervezetének elkészitéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Ezzel az idei nagygyülés a herczegprimás záró szavaival véget ért.

Biharvármegye évnegyedes közgyülése.

— Második nap. —

A megyei közgyülés második napján mintegy 200 tárgyat intéztek el a kevés számban egybegyült tisztviselők és városatyák. Vita nem is volt, s mondhatni gőzerővel pergették le gyors egymásutábnan az előadók az ügyeket.

Jelen voltak: Beöthy László főispán elnök, Szunyogh Péter, Papp János, Király Viktor, Lovassy Andor, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán, dr. Cziffra Kálmán, Fráter András, Balogh Tihamér, Bondár Ferencz, dr. Beöthy Pál, Cziffra Gerő, Fábik Lajos, Faliczky Viktor, Hegyesi Márton, gr. Korniss Károly, Markovits Antal, Román József, Rednik Gábor, Szabó József, Szathmáry Sándor, Zigre Milós.

A folytatólagos tárgyalásból közöljük a következőket:

Nagyvárad város polgármestere megkereste a vármegyét, hogy a Nagyváradon létesitendő szőlőoltvány telep felállitását pártolja.

Biharmegye nem látja szükségét egy ilyen szőlőtelep létesitésének s az átiratot egyszerüen tudomásul vették.

A közigazgatási bizottság áttette Kiss Marja község szabályrendeletét az önálló gyámpénztári kezelésre vonatkozólag. A község önálló gyámpénztári kezelőt alkalmazott. — A közgyülés értesiti a bizottságot, hogy erre szük-

ség nincs, mivel az e nemü teendőket a jegyző köteles ellátni.

Ezután a községi és körorvosokra vonatkozó három rendbeli ügyet tárgyalták kapcsolatosan; ezek:

a községi és körorvosok fizetési illetményének a vármegyei pénztár által leendő beszedése és kifizetése iránti kérelem;

a községi és körorvosok kérvénye nyugdijalap létesitése iránt;

ugyanaz lakbér és látogatási dijak rendszeresitése iránt.

Mindhárom ügyet kiadták egy bizottságnak.

A megyei pénztár időnkénti megvizsgálásáról szóló alispáni jelentést, valamint a szabadságolásokról tett előterjesztéseket tudomásul vették.

A kabaláspataki előjáróinak; a Darvas község előljáróinak; Saáp község előljáróinak választását jóváhagyták.

Éppen igy jóváhagyták Udvari községnek a posványos gödrök eladására vonatkozó határozatát, s ugyancsak udvari község előljáróságnak heti vásár-telek vételét.

A főszolgabiró jelentését a gr. Károlyi Tiborné által Széplak községnek ajándékozott telekről, tudomásul vették.

A nagyszalontai előljáróság által Rothaart Józsefné nszalontai lakos italmérési ügyében hozott határozat; — valamint ugyancsak Nagyszalonta község képviselőtestületének az »Arany« emlék egyesületének pótadó mentessége tárgyában hozott határozatát feloldották, mint illetéktelent. Az utóbbit azon megjegyzéssel, hogy az előljáróságnak nincsen joga a pótadót elengedni, hanem ha akarja, megfelelő összeget ajándékképen megszavazhat az egyesület javára.

A gróf Almássy Kálmán által tett alapitványt jóváhagyták.

A méhkereki, kocsuházi, valandi, székelyteleki és bikácsi biró választást helyben hagyták,

A kebesdi anyakönyvi hivatal épitését kimondó határozatott jóváhagyták.

M.-Kakucs község 300 frtos iskolaépitési kölcsönét jóváhagyták, azzal a kikötéssel, hogy a kölcsönt ne váltóra vegyék fel.

Még sok apróbb ügyet, szabályrendeletet s mintegy 80 községi számadást intéztek el s a közgyülést a főispán berekesztette.

Mádi Kovács György megőrült.

Szomoru hirt röpitett szét tegnap ujra a táviró Mádi Kovács György táborszernagy Arcóban, hol az utóbbi időben tartózkodott, megőrült. Valami balsors üldözi a magyar nemzetet; alig mult el egy hónap, hogy a legnagyobb magyar festőművész megőrülését hozták a lapok s most egy katonai lángelme, kit egy esetleg kiütő háboru hadvezérének tartott az egész ország, sőt maguk a katonai körök is sötét elborulásáról kell ismét hirt adnunk. A törpe korban kétszeresen fájdalmas ilyen eseményeket regisztrálnunk.

Tudósitásunk a következő:

Arco, márczius, 18 (Saját. tud. táv.) Mádi Kovács György megőrült. Tegnap elszállitották Döblingbe az ottani tébolydába, hol Széchenyi István grófot is ápolták.

Mádi Kovács György nem igen idős ember volt. 1840 ápril-án született Pakson. Tizennyolcz éves korában hadnagygyá nevezték ki s már 1859-ben részt vett az olasz osztrák háboruban, 1866-ban pedig a porosz-osztrák háboruban. 1871-ben a magyar honvédséghez őrnagygyá nevezték ki, 1877-ben ezredes és dandárparancsnok lett, 1883-ban őrnagy, 1886 ban a kolozsvári honv kerület parancsnoka, 1887-ben altábornagy, 1891-ben a székesfehérvári honvéd kerület parancsnoka, 1891-ben a 2-ik hadtest főparancsnokának helyettese Bécsben, 1895 táborszernagygyá lett. Két esztendeje a balassa-gyarmati király manőver alkalmából ő volt a honvédcsapatok fővezére. Daczára közbejött szerencsétlenségnek (lábát törte) fényes győzelmet aratott Lobkovitz seregein. Az utóbbi időben többször felmerült a hir, hogy nyugdijba megy.

Betegsége hólyag-kő operáczióval kezdődött, melyet a Vörös-kereszt egylet kórházban hajtottak rajta végre. A királytól — érezve sulyos baját — kétszer is kérte nyugdijazását. A legfőbb hadur azonban sehogysem akart megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy hadserege legkiválóbb katonai tehetségét elveszitse és egyre biztatta és vigasztalta a gyógyulás reményével. A hadsereg kötelékéből még akkor sem bocsájtották el, midőn kisebb szélütés érte. A szerencsétlen végü fényes katonai pálya megfutója igen vallásos ember volt. Azonban gyakran mondogatta, hogy a betegség már az agyára s eszére veszi magát s ha nem, volna, oly jó keresztény főbe lőné magát. S a rettenetes gondolattól, hogy az életszikrát magából kioltsa, még sem tudott szabadulni. Végrendeletet készitett, pisztolyt szerzett magának hdgy leszámoljon az élettel, melynek kinjait alig birta tovább viselni.

Inasa azonban megsejtette szerencsétlen gazdája szándékát és a pisztolyt ellopta. Ő akkor nagy haragra lobbant és leszidta szolgáját, a miért megkimélte, de másnap bocsánatot kért tőle. Látod tisztára bolond vagyok« mondá neki elérzékenyülten. De ez már csak végső fellobbanása volt az egykorfényes elmének, másnap ráborult az örök sötétség árnya és a hadsereg legzseniálisabb vezérét Dölingbe szállitották.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 19. Országos vásár Nagyváradon.
» 21. A nagyváradi hegyközség alakuló ülése a városházánál.
» 25—26. A debreczen-nagyváradi villanyvasut közigazgatási bejárásának tárgyalása a városházán.
Aprilis 1—3. A fősorozás Nagyváradon.

* **Gròf Majáth Gusztáv felszentelése.** Az uj erdélyi segédpüspököt május 1-én fogja Császka György kalocsai érsek a Mátyás-templomban felszentelni, Gsászka a konszekráczió után diszebédet ad Majláth gróf tiszteletére s még az nap esti vonattal városunkba érkezik, hogy részt vegyen a bibornok jubileumán.

* **József-napja.** A kalendárium egyik legnépszerübbb napját ünnepelik holnap a szerfelett nagyszámmal levő Józsefek. De nemcsak az ő privát ünnepük ez. Örvend érkezésének mindenki, mert ez a bájos kikelet beköszöntője, a természet ujjáébresztője. A néphit makacsul vallja, hogy e napon érkeznek a tavasz hirnökei: a gólyák, fecskék és a többi vándormadarak. ámbár nem értenek a kalendárium olvasásához. A szerelmesek nem hiába aposztrofálják már ezután a szerelmi közvetitőjüket, mikor szivük bánatát dalba fojtják, énekelvén, hogy: »Repülj fecském rózsám ablakára . . . ,« És betelik a levegő vidám csicsergéssel, madárdallal, a fákon duzzadó rügyek fakadnak, a réteken s verőfényes domboldalakon pedig kibontja fejét a szerény és kedves ibolya. E kedves jelvények mind a József-napja nimbusához tartoznak, hála és hozsanna neked tavasz hirdetője: szép József-napja. — *Sándor*-napját pedig tegnap ülték városunk nagyszámu Sándorai. Sok helyen nagy mulatságok voltak s éltették a Sándorokat. A többek között *Kárger* Sándor vendégszerető házánál sokan gyültek össze s a pompás vacsora közben szellemes tósztokban üdvözölték a házigazdát és kedves családját.

* **Ebéd Schiffner Edénél.** Tegnapi névnapja alkalmából Schiffner Ede pápai praelatus nagy ebédet adott, melyre számtalan tisztelője és jóbarátja volt hivatalos. A jótékony főpapot a bibornok levélileg üdvözölte Budapestről.

* **Báró Königswarter Hermann adománya.** Mint biztos forrásból értesülünk, a lapokban emlitett nagy összeget, báró Königswarter nem a bécsi, hanem a budapesti süket némák intézetének kibővitése és alapitványi helyck létesitése czéljából adományozta. Az intézet meleg hangu köszönő levelet intézett a nemesszivű báróhoz, ki ennyire szivén hordja a szegények sorsát.

* **Uj magyer mythologia** A mire Ipolyi után senki sem akart vállalkozni, arra vállalkozott *Kandra* Kabos, az egri irod. egyesület tudós tagja. Megirta és kiadni szándekozik a »Magyar Mythologiát.«

* **Màrczius 15-ike Nagy-Bárodon.** Nagy-Bárodon az idén tartották meg a legelső márczius 15-iki ünnepélyt a nagyvendéglőben, minek oka egyrészt abban is rejlik, hogy kevés magyar család lakik Bárodon. Az ünnepély lefolyása a következő volt:

1. Elnöki megnyitó, tartotta Richter Gyula.
2. Márczius Idusa, irta és felolvasta Klein Manó.
3. Nemzeti dal. Szavalta Csility István.
4. Kossuth Lajos élete és halála, irta és felolvasta Pongrácz Gábor.

A sikerült ünnepélyt a Szózat és a Hymnus eléneklése zárta be.

Az ünnepély rendezéséért az érdem Pongrácz Gábort illeti, ki egyszersmind annak tervezője is volt.

* **Diszes esküvő.** Diszes esküvő volt tegnap délben 12 órakor a barátok teplomában. Tarnosy Keczely György állomás főnök vezette oltárhoz Hartman Jenő államvasuti főellenőr szép és müvelt leányát Idát. Az eskelés után Széchenyi Jenő apátkanonok, ki a fiatal párt összeadta, magasröptü beszédet intézett az uj házasokhoz. A böjti időre való tekintettel csak egy vőfély és nyoszoló leány volt s ezek a vőlegény fivére és nővére voltak.

* **Uj anyakönyvvezető helyettesek.** A belügyminiszter a következőket nevezte ki anyakönyvvezető helyettesekül; Rojtra: Kinez András tanitót Bogyoszlóra: Gáspár Dániel főbirót; — Belényesre: Csathó József okl, jegyzőt; — Tötösre: Mike Árpád jegyző irnokot; — Vaskóhra Farneth János okleveles jegyzőt.

Györffy Kalman. Érzékeny csapás sujtotta Rádl Ödön helybeli országos hirü ügyvédet. öcscse és nevelt fia telekesi Györffy Kálmán ügyvédjelölt tegnap reggel fél nyolczkor meghalt. Az elhunyt egyik legrokonszenvesebb tagja volt a nagyváradi fiatalságnak. Mellbetegségben szenvedett már évek óta, melyből hasztalan keresett gyógyulást az utóbbi években Olaszország enyhe klimája és több hires fürdő helyen. Már hónapok óta feküdt ágyban, mig végre tegnap rendkivül kinos szenvedéseitől megváltotta a halál. — A család a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Rádl Ödön és neje szül. Györffy Malvin, — az elhunyt nővére: Györffy Etelka férj: dr. Márkus Lászlóné úgy távollevő édesanyja és a többi rokonok nevében is, — fájdalomtelt szivvel tudatják unokaöcscsük és nevelt fiok telekesi Györffy Kálmán jogszigorló ügyvédjelöltnek hosszu és kinos szenvedés után a f. é. márczius hó 18-án reggeli fél nyolcz órakor, élete 27-ik évében bekövetkezett elhalálozását. A megboldogult hült teteme f. évi márczius 19-én délután 4 órakor fog a Széchenyi-téri 240. számu házból a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerinti beszentelés után, a várad-olaszii köztemetőben levő csa-

ládi temetkezési helyen az anyaföldnek átadatni. Az engesztelő szentmiseáldozat az elhunyt lelki üdvéért a f. é. márczius hó 20-án d. e. 10 órakor fog a V.-olaszii r. kath. plébánia-templomban az Egek Urának bemutattatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1897. márczius 18. Béke poraival!

* **Egy főszolgabiró bünügye.** Napok óta suttognak Nagyváradon s az egész Biharmegyében Morvay Tihamér margittai főszolgabiró esetéről, sőt egy helyi lap már közölt is egyes részleteket arról. Egy margittai kávéházban történt, hogy egy pénzügyőri fővigyzót amiért feltett sapkával ült egy asztal mellett az »erélyes főszolgabiró« ur megtámadott, fejéről »zsákba fináncz« szavakkal letötte a sapkáját, s mikor a fővigyázó e szavakat mondta neki: »vegye fel azt a sapkát, melyen Magyarország czimere van.« Erre a jelenlevő csendőr tiszthelyettessel elfogatta és másnapig lezáratta a sérelmezettet. Reggel a pénzügyörség jelentést tett a belügy valamint a pénzügyminiszteriumnál e botrányos esetről. Az illető főszolgabiró ur felettes hatósága agyon hallgatta a dolgot, ennek daczára, Morvay Tihamér bajosan fogja meguszni ezt az ügyet minden baj nélkül, mert a sérelmezett a bíróságnál is keres magának orvoslást. A nevezett főszolgabiró most közcsend elleni kihágás, becsületsértés, személyes szabadság megsértése és hivatalos hatalommal való visszaéléssel van vádolva, ami — ha bebizonyul — elegendő arra, hogy megszünjék (a büntető törvénykönyv §§-ai szerint) főszolgabiró lenni. 15—20 tanu igazolja a vád valódiságát, mellyel most már az alispáni hivatal is kénytelen lesz foglalkozni.

* **Aratás — katonai assistenczával.** *Békés-Csabáról* olyan hir érkezik, mely igen alkalmas arra, hogy komoly aggodalmakat keltsen. Tudvalevő, hogy a földmivelő-munkások legutóbb megtartott kongresusán a munkások, akik keservesen panaszkodtak mostoha sorsuk miatt, a sztrájkot mondották oly eszköznek, mely egyedül javithat helyzetükön. Már akkor akadtak emberek, akik azt hangoztatták, hogy a földmivelő-munkások sztrájkja kiszámithatatlan következményekkel járna és ma hire érkezik hogy a sztrájk hangoztatása nem volt puszta fenyegetödzés, mert a sztrájkra mind jobban szervezkednek a munkások. A *gazdasági egylet* foglalkozott ezzel a kérdéssel és a szónokok egytől-egyig a mozgalom veszedelmes voltát konstatálták. A gazdasági egylet a *felesleges katonaerőnek az aratási munkákhoz való átengedését fogja kérni.*

* **Halálozás.** A következő gyászjelentést vettük: A gyászoló család mélyen megszomorodott szivvel tudatja a legjobb nagynéne, testvér sógornő és rokon *Özv. dr. Dégn Ignáczné szül. Kovács Ottiliá-nak* folyó év márczius 18-án reggel fél 4 órakor élete 59-ik évében sulyos szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága hálott földi maradványai folyó hó 19-én d. u. $^1/_2$5 órakor fog Kőfaragó-utcza 821-ik szám alatti lakásánál a rom. kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni s az olaszi sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise-áldozat folyó hó 20-án d. e. $^1/_2$8 órakor fog az olaszi rom. kat. plébánia templomban az egek urának bemutatni. Mely végtiszteségre az elhunyt rokonai, ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1897 márczius hó 18-án. Az örök világosság fényeskedjék neki! A gyászoló család.

* **Nagy szerencsètlenség a pályaudvarban.** Tegnapi lapunkban megemlékeztünk arról a borzalmas szerencsétlenségről mely a vasuti pályaudvarban játszódott le. Szabó Gábor rendőrbiztos ai erélyesen vezette a vizsgálatot most már a szerencsétlen kilétét is kitudta deriteni. Az eset ujabb részletei a következők: Bakócz Zsuzsánna, ki egy püspökii kofa asszony leánya, Nagyváradra jött s megakarta látogatni egy ismerősét, ki a vasut közelében lakik. A vasuti sineken ment keresztül, de szerencsétlenségére éppen abban a piianatban robogott be a Budapestről jövő gyorsvonat s mielőtt kitérhetett volna, elkapta a kerék ruháját s a következő perczben egy éles sikoly jelezte csak, hogy valami szerencsétlenség történt, a vonat pedig dübörögve ment tovább. Ezután mentek vissza az indóháztól 135 lépésnyire fekvő helyhez, hol borzalmas látvány tárult eléjük. Egy fölismerhetetlen összeszabdalt hustömeg feküdt a vágányok között, agyveleje a sinhez volt tapadva s aki látta, mind megborzadt e látványtól. A rendőrségtől azonnal megjelent Szabó Gábor rendőr biztos és Faludy Soma rendőr örmester, kik megvizsgálták az esetet s a hullát a bonczházba szállittatták. Több kihallgatott egyén ugy nyilatkozott, mintha a szerencsétlen 20 éves leány önként keresteve volna a halált, mit megerősit az a körülmény is, hogy tényleg szerelmi viszonya volt egy fiatal emberrel, ki az utóbbi időben elhagyta.

* **Hirs báró alapitványa.** Az elhunyt emberbarát, báró Hirsch Mór Párisban élő özvegye, mintaMünchenből irják — 1.200,000 márkás alapitványt tett üdülő félben levő beteg nők részére, tekintet nélkül arra, hogy férjezettek-e vagy hajadonok.

* **Feldheim ès Edelmann körözése.** Végre elrendelte a nagyváradi kir. törvényszék a fegyház elől megszökött két jó madár országos körözését. Nagyon kételkedünk azonban benne, hogy eredménynyel járjon a körözés, mert oly hosszu idejük volt az elitélteknek a menekülésre, hogy a mai közlekedési viszonyok mellett bizonyára biztos helyre jutottak.

Személyleirásuk a következő:

Feldheim Izrael ötvennyolczéves alacsony termetü, görnyedt alaku, őszülő szakállal, és bajuszszal, orra lapos. Beszél magyarul, németül, tótul, románul. Edelmann Márk ötvenéves, középtermetü, jól táplált, kerek, borotvált arczu. Beszél magyarul, németül, románul.

Üthetik már bottal a nyomukat!

* **Az ünnep halottja.** Békésen tegnap temették el *Hanuska* Rodolf rendörbiztost, akit márczius 15-én halálra sebesitett egy szétrobbant mozsárágyu. Ő sütögette el a mozsarakat s mig a szétrobbant mozsár darabjai szétmarczangolták a gyomrát, a mellette álló rendőröknek semmi bajuk sem történt. A szerencsétlen véget ért ember temetése nagy részvét mellett ment végbe.

* **Vivóverseny.** Tekintettel az elmult évben megtartott vivóverseny iránt. A közönség részéről tanusitott nagy érdeklődésre báró Chappon Samu ez évben is rendez vivóversenyt és pedig ez idén nemcsak a tanitványai, de mesterek is mérköznek. Ennek az előkészitése végett vasárnap értekezlet lesz a vivóteremben, melyre a következő meghivót vettük.

> Az április havában merteri mérközéssel egybekötött vivóverseny előkészitése czéljából van szerencsém egy a volt mint jelenlegi tanitványaimat a folyó hó 21-én vasárnap délután 3 órakor vivótermemben tartandó értekeéletre ez uton hivni meg.
>
> Tisztelettel
> *báró Chappon Samu,*
> vivómester.

* **Elveszett diplomácziai iratok.** Egy bukaresti ujság állitólag megbizható forrásból Orsováról azt a hirt veszi, hogy a budapest-orsovai vonalon egy posta csomagnak, mely a bukaresti követségek egyikére volt czimezve és nagy fontosságu politikai okiratokat tartalmazott teljesen nyoma veszett. A budapesti főposta semmiféle felvilágositást nem tud adni a dologban, csak annyit állapitottak meg eddigelé, hogy a póstacsomagot Orsováról utnak inditották Oláhország felé. A rejtélyes eset élénk érdeklődés tárgya Bukarestben.

* **Érdekes piramis.** Az atheni filhellén muzeum érdekes látványossággal fog meggazdagodni. Az akrotiri táborban, hol a nagyhatalmak által összelődözött görög csapatok táboroztak, összeszedték a hadi hajókról kilőtt lövegeket s ebből piramist formáltak, melyet az atheni filhellén muzeumban fognak kiállitani. Hét orosz, hét német, három osztrák-magyar s több angol ágyugolyó fog itt ékeskedni a lord Byron, Viktor Hugó s több más görög barát nagyság társaságában.

* **Novara és Mortara.** Márczius 23-ika nagy ünnep az aradi 33. számu házi ezrednek E napon történt az emlékezetes novarai csata, melyben Arad hős ifjai halálmegvető bátorságukkal a győzelem kivivását lehetővé tették. Ezt az évfordulót minden esztendőben megüli ez a szép multu magyar ezred. Az ünnepségen nemcsupán az ezred tartalékosai hanem a dicső haditett összes még élő szemtanui is résztvesznek. Az ünnepély katonai parádéval kezdődik melyen Allersdorfer Julian mondja az ünnepi misét. A mise után három nyelven fogják megmagyarázni a legénység előtt e nap jelentőségét. Délben megvendégelik a legénységet, mely után tréfás előadások és mulatságok lesznek. Az ünnepélynek szigoruan katonai jellege lévén a tiszti kaszinó ünnepélyére a polgárság közül nem hivatalos senki sem.

* **A tartalékosok fegyvergyakorlata.** A hadügyminiszter a tartalékosoknak és póttartalékosoknak nagyobb szabásu fegyvergyakorlatokra való behivása ügyében ugy intézkedett, hogy a VII-ik hadtest keretébe tartozó ezredek (zászlóaljak) századonkint 72 tartalékost és póttartalékost hivnak be két egymást követő csoportban. Az első csoport fegyvergyakorlatai 13 napig, amelyek a zárógyakorlatok utolsó napján érnek véget, 16 napig tartanak. A póttartalékosok kiképeztetése czéljából az összes gyalogezredek békelétszámát már tavasztól kezdve 28 napos fegyvergyakorlatra behivott póttartalékosokkal egészitik ki. A lovasezredek április elsejétől az őszi hadgyakorlatok végeig a békelétszámból hiánzzó legénysége, ha az a sorhadkötelesekből nem pótolható, 28 napra behivott tartalékosokkal egészitendő ki. — Nagyvárad városához már tegnap megérkeztek a piros lapok, a melyekkel 65 tartalékost hivnak be májusra a 37. gyalogezredhez.

* **Névváltoztatás.** Klein Ödön és Jenő nagyváradi lakosok vezetéknevüket »Székely«-re változtatták.

* **Helyben teljesitett végrehajtásért dij nem jár.** A belügyminiszter azt tapasztalván, hogy több község községi birósága a helyben teljesitett végrehajtás után — hivatkozással törvényhatóságilag jóváhagyott szabályrendeletére — eljárási dijat szed, illdtőleg más község megkeresésére teljesitett végrehajtás esetén a dij megtéritését követeli: rendeletet adott ki melyben a törvényre és rendeletekre való hivatkozással földhivja a közigazgatási bizottságokat, hogy ilyen illetéktelen dijak szedését tiltsák el, a községi szabályrendeletet pedig mely ilyen dijak szedését mondja ki, hatályon kivül helyezendő.

* **A Pulykaczomb.** Tell Vilmos előadásánál többször megesik, hogy az almát megeszi valami éhes kórista. mielőtt lelőnék a kis Walter fejéről s igy krumplit vagy kalarábét tesznek alma helyett Tell fiának fejére. Ehez hasonló eset történt péntek este Kurta-Gebén a »Tündérlak Magyarhonban« előadása alkalmával, csakhogy megforditott rendben. A szinésznek pulykaczombot kellett elfogyasztania. Fente is rá már fogát egész este; de mikor evésre

került volna a dolog, az állitólagos pulykaczombnak oly irtóztató izmai voltak, hogy pecsenyéhez nem trainirozott kóristafog még csak a bőrét sem tudta lehántani róla. A felvonás végén dühösen oda szólt a rendező: »Miért nem tanulta be szerepét?« — Hát próbálkozzék meg maga evvel a mammuthcsonttal — volt a válasz. A rendező kikapta kezéből a czombot — s haragja nyomban lecsillapult. Lerágott rostélyos czomb volt a pulykacsombja, melyet a kulisszák mögött kicseréltek, vagy a konyhában elcseréltek, ki tudná ezt megmondani?

* **Utazás a szent földre.** A jövő csütörtökön indul utnak a nagyváradi kereskedelmi akademia igazgatója Propper N. János által vezetett expediczió Egyptomba és a szent földre. Az utazásra legujabban még jelentkeztek Bánffy Ferencz báró huszár főhadnagy a miniszterelnök fia, az erdélyi arisztokráczia több tagja, továbbá Roskovics Ignácz és Paur Géza nagyváradi származásu festő művész, kik müvészeti tanulmányokat tesznek a szent földön. A társaság külön hajója a krétai vizeket nem fogja érinteni.

* **A nazarenizmus hóditása.** Az Alföldön a nép között egyre terjed a szoczializmus és vele együtt a szegény emberek olcsó vallása: a nazarenizmus. Legutóbb ismét tizenkét család tért át a nazarenus hitre. Az uj nazarenusok Czernya tolnamegyei község lakosságához tartoznak, eddig a görögkeleti vallást követték és tegnap jelentették be, hogy átlépnek a nazarenus hitre. Hire jár, hogy példájukat a községben még több család követi.

* **Monarkia uj hadihajója** Az európai hatalmak az utóbbi években nagy sulyt helyeznek hajóhadaik fejlesztésére. Bár Ausztria-Magyarország e téren a többi hatalomtól még távol áll, hajóhadunk az utóbbi években mégis több partvédő, czirkáló, csatahajóval és torpedónaszáddal szaporodott. Jelenleg ismét két ujabb hadihajó épitésén munkálkodak hajógyárainkban. E két hadihajó közül a nagyobik 6100 tonna nagyságu és 8600 lóerejü gépekkel lesz ellátva. Az uj hadihajó felfegyverezése 20 elsőrendü ágyu. Az épülőfélben levő hajó nagyságra nézve hajó hadunkban a negyedik helyen áll. A legnagyobb hajónk: »Tegetthoff» 7390, azután »Custózza» 7060 »Kronprinz Erzherzog Rudolf» 6870 tonna. Az uj hadihajó gépei a legerősebbek lesznek a monarkia összes hadihajói között. A második épülőfélben lévő hadihajó 2200 tonne nagyságu, 5000 lóerejü gépekkel és 12 ágyuval lesz ellátva. E hadihajó, a »Satellit» és»Tiger» torpedó-czirkálókat kivéve, a legyorsabb hajója lesz a monarkiának. A két uj hadihajót még torpedó-lökőcsövekke is el látják és mint czirkáló torpedóhajót fogják használni.

* **A bérkocsik vizsgálata.** Felhivás valamennyi kétfogatu és egyfogatu bérkocsi tulajdonoshoz! Értesitem az összes kétfogatu és egyfogatu bérkocsi tulajdonosokat, hogy a bérkocsi szabályrendeletben előirt tavaszi bérkocsi vizsgálat f. évi április hó 29-ik és 30-ik napján fogom a szokott helyen (lóvásártér) megtartani. A bérkocsi vizsgálatot a legnagyobb szigorusággal fogom eszközölni, miért is saját érdekében áll minden bérkocsi tulajdonosnak a szemléhez teljesen kifogástalan kocsi, ló és szerszámmal megjelenni. Öcska bemázolt kocsik rosz kinézésü lovak és hiányos szerszámok a másodosztályu állomáshelyeken sem fognak megtüretni; egyszóval csak azon bérkocsik fognak a forgalomban meghagyatni, amelyek minden tekintetben kifogástalan állapotban mutattatnak a bérkocsi szemlén. A szemle délelőtt 9 órakor veszi kezdetét. Mindazon bérkocsik, melyek a fent kitett határnapon be nem mutattatnak a fuvarozástól azonnal el fognak tiltatni. Nagyvárad, 1897. márczius 15-én. Ifj. Rimler Károly rendőrkapitány.

A beteg könyv.

— Nehány szó nép és a kölcsön könyvtárakról. —

Serényen folyik a gyüjtés a Nagyváradon felállitandó népkönyvtár érdekében. Csak a napokban jelentette be Adorján Armin dr., hogy már is harmadfélszáz frt és 700 drb könyv áll a bizottság rendelkezésére s igy valószinüleg rövid idő alatt a népkönyvtárak megnyithatók lesznek. Mi is melegen pártoltuk ezt az eszmét s több alkalommal kifejtettük, hogy mily áldásos eredmény várható ettől a humanus intézménytől, támadásnak ne gondolja tehát senki az alábbi sorokat, melyeket csupán azért vivunk, hogy egy-két jó tanácscsal szolgáljunk a leendő könyvtárosok s felhivjuk a figyelmet néhány megszivelendő orvosi tapasztalatra.

Egy hygienikus egy bécsi lapban pár nap előtt egy czikket tett közé, melyben azokat a káros hatásokat vázolja, melyek a könyvek kölcsönzése által állanak elő.

Tapasztalata és megfigyelései szerint a ragálynak és betegségeknek legjobb terjesztői a könyvek. Az ő kisérletei szerint a kolera csirái, melyek a könyv lapjaira tapadnak, még harmincz nap mulva is életképesek voltak, a difteritisz baczillusai pedig 3—4 hónapig.

Mily könnyen előáll a fertőzés? Valaki kikölcsönöz egy könyvet s olvasás közben rosz szokás szerint, megnedvesiti ujjait s ugy fordit tovább. Tegyük fel, hogy az az ember tüdővészes, az általa ily módon kiolvasott könyv visszakerül ujra a könyvtárba, de már nem ugy, mint azelőtt, mert lapjain milliárd tüdővész baczillus tanyázik. A könyvet kiveszi egy egészséges ember, kinek szintén meg van az a szerenczétlen szokása, hogy megnedvesitett ujakkal fordit s igy a tüdővészes által lerakott baczillusokat szépen áttenyészti önön magába s nehány hónap mulva kiüt rajta a tüdővész.

Vagy a könyv egy olyan szobába kerül, hol egy himlős gyermek fekszik s véletlenül, ha nem is a gyermek kezébe jut, de valamely fertőzött ruhadarabra helyezik, kész ujra a veszedelem.

S ez ismétlődik más és más betegségekkel ezer és ezernyi variáczióban, de a végeredmény mindenütt ugyanaz, a fertőző kór baczillusai tovább tenyésztetnek.

Legveszedelmesebb a dologban az, hogy az egyszer inficziált könyvet fertőtleniteni majdnem a lehetetlenséggel határos.

Egy orvos fertőzött könyveket 48 órán át kén és szénsavas gőzöknek tette ki s aztán ujra megvizsgálta górcsővel az inficziált helyeket.

Kisérleteinek eredménye az volt, hogy jóllehet a baczillusok nagy része megsemmisült, még mindig oly mennyiségü maradt a könyv lapjain, hogy az még elegendő lett volna a betegség előidézésére egy teljesen egészséges emberben.

A magán ember, ha megtudja, hogy könyve fertőzve van, egyszerüen tüzbe dobja azt, de nem igy a kölcsön könyvtárak, melyek azt részint anyagi okokból, részint felelősségük miatt nem teszik, legkiválókép pedig azért, mert tulajdonkép nem is tudják, hogy melyik könyv van fertőzve s melyik nem s igy akár az egész bibliothékát megsemmisithetnék.

A privát ember jól tudja, hogy kinek adta kölcsön könyvét s ha az esetleg beteg házhoz kerül is, visszaérkezés után rendesen oly soká hever ujra a könyvtárban, hogy a baczillusok önmaguktól megsemmisülnek.

A külföldi népkönyvtáraknál is érezték ezen jelenséget már rég s azért arra törekedtek, hogy a népkönyvtárak felállitása helyett inkább a jó és hasznos könyvek árát tegyék olcsóbbá. Igy keletkeztek külföldön azok a hallatlan olcsóságú kiadások, minő a német Reclam-féle »Universal Bibliothek, a franczia »Bibliotheque« nationale«, az angol Chapmann és Hall-féle 5 pences sárgakönyvek és még száz más és más olcsó kiadásu könyv, melyek mindegyike tartalmazza a világirodalom összes remekeit és legkitünőbb regényeit, ismeretterjesztő munkákat, néprajzi, tudományos, hittani stb. müveket.

Mert az csakugyan szinte nevetséges, hogy pld. Angolban Shakespere összes müvei 60 krért megkaphatók illusztrálva.

Nincs az a szegény ember, a ki ily keveset ne áldozhatna az irodalomra.

Arra kellene tehát inkább törekedni, hogy olcsóbbá tegyük a könyveket s ne népkönyvtárakat állitsunk fel, mert ez csakugyan sajnálatos körülmény, hogy p. Nagyvárad 4 könyvkereskedője közül 1 csődöt mondott s a többiek is folyton panaszkodnak, hogy nincs elég vevőjük.

Két gyilkosság egy nap alatt.

A szenzácziók korát éljük. A leleplezett képviselők, főispánok bukását majdnem naponként megszakitja egy revolver lövés, egy öngyilkosság, lángelmék elborulása, bányarobbanások, katasztrófák végtelen sorozata.

A tegnapi nap ujra beszámolt a maga szenzácziójával; nem akart a többiek megett maradni. Egy táborszernagy megőrüléséről és két borzalmas gyilkosságról kell ismét számot adnunk;

A vizes-gyáni gyilkosság.

Vizes-Gyánból vesszük a következő tudósitást:

Márczius idei idusát egy sötét bün tette emlékezetessé Vizes-Gyán lakossai előtt. Egy anya vadállati kegyetlenséggel és szivtelenséggel ujszülött magzatát a jegyzői lak udvarán az emésztő gödörbe dobta.

A csendöri vizsgálat adatai szerint az eset a következő:

Szabó Juliánna 21 éves nő, Kövér Dezső jegyző cselédje márczius 15-dikén éjjel 11 órakor egy gyermeknek adott életet. Az esetről a háznál csak Szarka Kati, a másik cselédnek volt tudomása, a kitől az este rosszul lett nő egy pokróczot kért, mivel — mint mondta — az udvaron akar hálni, mert bent nagyon meleg van.

Szarka Kati, a ki már előzöleg is tudott cselédtársa állapotáról, sejtette, hogy miért akar künn hálni beteg cselédtársa; s utána lesett.

Ugy 11 óra tájban sirást hallott az udvarról, a hova midőn kiment, borzalmas látványnak volt szemtanuja:

Szabó Jnliánna az ürszékben bottal verte főbe ujszülött magzatát; s mikor meggyilkolta bünös szerelme élőbizonyságát, a még néhány perczes csecsemőt, bedobta azt az emésztőgödörbe.

Szarka Kati a gyilkos asszony esdeklésére hallgatott reggelig a borzalmas esetről; azonban akkor az ürszékben talált vérfoltok és cseppek által keltett gyanu és a nő betegsége folytán kiderült a rémes büntény.

A jegyző azonnal értesitette az esetről a birót és a körőstarjáni csendörségot, mely a vizsgálatot azonnal meginditotta.

A kis gyermeket sikerült még élve kimenteni a csatornából, hová anyja beledobta, ki maga is öngyilkosságot akart elkövetni s mérget akart bevenni, de még idejekorán meggátolták.

A magáról megfeledkezett anyát tegnap a körőstarjáni csendőrség kocsin beszállitotta a nagyváradi kir. ügyészség fogházába s ugy az anyát mint a gyermeket nyomban ápolás alá vették a rabkórházban.

Az ügyben Bige Gyula vizsgálóbiró vezeti a vizsgálatot.

A belényesi gyilkosság.

Alig irtuk meg az egyik gyermekgyilkossági esetet, már is egy sürgöny egy hasonló eset hirét hozta. Mint Belényes-Ujlakból kapjuk a tudósitást, ott is egy borzalmas gyermekgyilkosságnak jöttek a nyomára. Ugyanis Bogdán Floáre jánosfalvai lakos élve született gyermekét elásta. És bár igen gyengének érezte magát, de nehogy szülei és ösmerősei észrevegyék betegségét, óriási önuralommal fent járt és dolgozott.

A szomszédok közül azonban többen, kik ösmerték állapotát és figyelemmel kisérték őt, látva gyengélkedését kérdőre vonták a felől, mire a leány zavarba jött s kitérőleg felelt.

Az esetet rögtön tudomására hozták az előljáróságnak, ki a vizsgálatot a csendőrség közbe jöttével nyomban meg is inditotta, még pedig kellő eredménynyel, mert a még alig elhantolt csecsemőt melegen találták meg a kertben elásva. Az előljáróság azonnal jelentést tett az esetről a belényesi kir. járásbiróságnak, ki az orvostörvényszéki bonczolást tegnap délután 2 órakor meg is tartotta. A gonosz nőt letartóztatták és bekisérték Belényesbe a kir. járásbiróság fogházába, hol bünbánólag várja méltó büntetését.

A város rendezése.

— A folyó év közmunka programmja. —

Nagyvárad város főmérnöke: Busch Dávid előterjesztést intézett a városi tanácshoz, a melyben bemutatja a folyó év kövezési, burkolási programmját. Bizony ez elég szük mederben mozog, de a főmérnök nem terjeszkedhetik tul azon az összegen, a mely a kövezetvám alapból ez évben rendelkezésre áll. Ez az összeg pedig csak 50,000 korona.

A főmérnök jelentése szerint az 1897. évi költségvetésben a kövezetvám alap terhére a következő uj munkálatok vannak megállapitva:

körözskő burkolati munkákra.	41691 kor.
próba járdákra	3000 kor.
előre nem látottakra	6000 kor.

Már az 1896. évben megvoltak állapitva: a kert-utcza kiburkolása a Pecze-hidtól a Diánaig; a Széchenyi-tér déli járdája, a bérkocsi állomások aszfaltozása és vizvezetékkel ellátása; a vasfürdő előtti hid átalakitása.

A főmérnök a két utóbbit még 1—2 évig elhalasztani javasolta; különösen a hid átalakitást s e helyett inkább a Kisfürdő és Nogáll-utczák egyrészét akarja kiburkolni, hogy a naponta 400 gyermeket befogadó Nogáll intézethez jobb ut legyen.

Moskovics Adolf és fiai czég kérvénye, Vámház utcza kiburkolása iránt, szintén a város intézkedését várja.

Elfogadta a tanács a Nagy-Körözs-utczai burkolat kijavitását, a Schlauch-térnél, Kiskut-utczánál és Nagy-kut-utczánál átjárók épitését; ezeket tehát létesiteni kell.

A főmérnök költségelőirányzatot is csatol beadványához. E szerint:

Kert-utcza gyalogutja mükővel, az átjárók gránitkőből, s az uttest, mint most, kavicsolva összesen 9383 kor. 60 fill. Ha az uttest Körözskővel burkoltatnék, az esetben a költség 11188 korona. Ebből az összegből a háztulajdonosoktól hozzájárulás czimén a gyalogjáró egyharmada visszatérités. 1345 kor.

A Széchenyi-téri járda a Pollák háztól a Kaczián házig aszfalttal kiburkolva 8030 kor; ebből visszatérités 2533 kor.

Vámház-utcza kiburkolása körözs-kővel 8467 kor.

Nogáll-utcza és Kisfürdő-utcza egy részének kiburkolása körözs-kővel s más átjárók 8344 korona.

A hozzájárulás czimén fizetendő visszatérítések levonásával az összes kiadás a főmérnök számitáa szerint 49418 korona 50 fillér.

Merénylet a váczi püspök ellen.

— Távirati tudósitás. —

Az isteni gondviselés nem engedte, hogy azon férfiu, a ki egész életét az emberiség hasznára szeretetházak, intézetek, kegyes alapitványok, alakitás között tölti, végre is egy szörnyü gyilkosság áldozata legyen.

Schuszter Konstantin a jótékony váczi püspökről van szó, aki csaknem egy véres bo-szu áldozata lett.

Az eset, mely nagyon hasonlit Vaszary Kolozs kibornok érsek elleni több évvel ezelőtt történt gyilkossági kisérlethez, még indokaiban is, a következőkép történt.

Virtz Jakabnak hivják a merénylőt, foglalkozására nézve cserepező, ki a püspöki udvarból türhetetlen, rakonczátlan magaviselete miatt történt elbocsájtatása után, folyton azon fondorkodott, hogy az eset miatt magát megbosszulja mindazokon, akik az ő elbocsájtatásában bármiképen is befolytak.

Szörnyü tettét végrehajtandó órákig ólálkodott a püspöki kert ajtajánál, hogy egy alkalmas pillanatban becsuszhasson. A terve végre is sikerült s most revorvert rántott az ott sétáló Balázs Lajos oldalkananok ellen, azonban merénylete a saját izgatottsága folytán nem sikerült s mielőtt másodszor is megkisérlette volna gyilkos szándékát végrehajtani a lövés zajára elősietö szolgák megragadták s leteperték.

Az elvetemült ember nyiltan be is vallotta, hogy azon czél alatt tolakodott be a kertbe, hogy nem csak Balázs Lajos oldal kanonokat, hanem magát a püspököt is agyon lőjje.

Az aljas merénylő most már a börtön falai közt gondolkódhat bosszujának nemtelen voltáról.

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése.

A nagyváradi községi iskolaszék tegnap délutáni ülésén több fontos ügyet intéztek el.

Jelenvoltak: dr, Sipos Árpád elnök, Réz Mihály, Kunyhóssy János, dr. Molnár Imre, Beczkay Lajos. Eszenyi Sándor, Jánosházy János, Böszörményi Géza, Stark Gyula, Vaday József, Ragány János, Hering Sándor, Gábel Jakab, N. Justh Sándor.

Réz Mihály felügyelő-ígazgató jelentésében előadja az utolsó gyülés óta az iskolák beléletében előfordult kiválóbb eseményeket.

Ezzel kapcsolatosan elhetározták, hogy a a körösparti községi leányiskola udvara beépittetvén, a kertet játszóhelyül rendezik be s a kerten keresztül bejáratot létesitenek.

A közs. polgári leányiskolának engedélyezték, hogy a millenniumi alapjuk javára nyilvános ünnepélyt rendezhessenek a tavasz folyamán,

300 polgári iskolai növendéknek 780 frt tandijat elengedett az iskolaszék.

A vallástani magánvizsgálatok diját szabályozták. Eddig a felekezetek kisebb-nagyobb összegeket szedtek.

Az iskolaszék kimondotta, hogy jövőben ugy a polgári, mint az elemi iskolákban 2 frt, összevont osztályoknál 3 frt, a vallástani magánvizsgálatok dija s ez összeg az eddigi magánvizsgálati dijakból fedeztetnek.

Végül Kunyhóssy János jelentette, hogy a várad-velenczei közs. iskolát meglátogatta s különösen a Markovits Pál és Mártonffy Zoltán osztályaiban kitünő eredményt tapasztalt.

N, Justh Sándor a csillagvárosi iskolákban megfelelő előmenetelt talált, de a padok roszak s a helyiségek szükek.

Ezzel az ülés véget ért.

IRODALOM.

§ **Uj könyv.** A nagyváradi hirlapirók egyik fiatal, rokonszenves tagja: *Kerényi* Miklós rajzait, tárczáit a jövő héban bocsájtja közre: Az ügyes tollu ifju iró ezen munkája az első lesz a váradi tavaszi könyvpiaczon s bizonyára méltó etismeréssel és pártolással fog találkozni. Az előfizetési felhivás a következő:

Jó ismerősimnek históriát gyüjtöttem össze. Nagyobbára egyszerü emberek, kik nem szállottak síkra egetverő nagy eszmékért, hanem megbirkóztak az élet apróbb bajaival vagy elestek a küzdelemben. Talán éppen ozért. mert gyöngék voltak, mert emberek voltak, éreztem nagyobb rokonszenvet irántuk és irtam meg szenvedésüket, pillanatnyi boldogságukat. Ezeket a szürke embereket. az élet és a képzelet országának alakjait mutatom be »Figurák« czim alatt legközelebb megjelenő könyvemben, melyre ezennel előfizetést hirdetek. A diszes kötet Láng József előnyösen ismert nyomdából fog kikerülni előfizetési ára pedig 2 korona. Felkérem mindazokat, a kik szives figyelmükkel és támogatásukkal kitüntetnek, hogy az előfizetési iveket és pénzeket legkésöbb április hó 15-ig Láng József urhoz a »Nagyvárad« szerkesztőségébe (Nagyvárad, Uri-utcza) küldeni kegyeskedjenek. A könyv április hó végén jelenik meg. Gyüjtőknek szivesen szolgálok tiszteletpéldánynyal. Nagyvára, 1897 márczius 18 Kerényi Miklós, a »Nagyvárad« s. szerk

— Az **Oktató Néplap** 7-ik száma a következő gazdag tartalommal megjelent: Hajdan és most (vers). — A mai becsület és a sajtó. — Krisztus nélkül. — Hit, remény, szeretet, (vers). Irta Karacsay Á, — Biró Agnes. Beszély. Irta Nyaktiló. — A felebaráti szeretet áldozata. — Mikor az ész tótágast áll. — Magdolna könyüi. — A mogyorófa pálcza. — Nyolcz nap a sz. földön. — Bibliai ismétlés. — Katholikus missiókról. — Jogismeret. — A gazda réteit gondozza. — Egészség dolgáról. Jó-e a pálinka? — Külföld. Pókélet. (vers). — Hazánk. — Nevelés. Házi fegyelem. — Gyermekvers. — Kéthetenkint. Kalendárium. — Konyha. — Hasznos tudnivalók. — Közgazdaság (Birtokcsere). Irodalom. — Mulattató. — Képeink. — Találós kérdések. — Az elterjedt képes kétheti lap egész évre 2 frt. Megrendelhető Pozsony, Ferenczieк-tere 1 sz.

Igazságszolgáltatás.

Elitélt városi tolvajok. A nagyváradi kir. törvényszék előtt négy vásári tolvaj állt, kik az egész nagypiaczot rettegésben tartották, mert a gömbölyü kofa asszonyok nem tudták, hogy melyik perczben tünik el a portékájuk, vagy a pénzük. Mindezen körülményt a törvényszék figyelembe vévə Mészáros Ferenczet 2 évi és három havi fogságra Veres Ferenczнét 2 és félévi fegyházra, Mitterreier Annát hét havi börtönre, Nagy Jánost pedig ki egyszersmind orgazda is volt, hét havi bötönre itélt. Az egész trupp felebbezett a kir. ügyészszel egyetemben.

Vorekedő legények. Müller Ferdinánd Luczer Sándor és néhány társa garázdálkodtak végig a városban, több társukkal együtt. A rendőrök megszólitották őket s erre óriási verekedés támadt. A garázdálkodók megtámadták Duró János és Gyöngyösi János rendőröket és Nemes Kálmán rendőr örmestert. Végre aztán megfékezték őket és bekisérték a rendőrséghez. Innét az ügyészség kezébe lettek átadva s tegnap tartotta meg a nagyváradi kir. törvényszék a végtárgyalást, mely után Müller Ferdinándot 7 havi fogházra, Luczer Sándort pedig 20 frt pénzbüntetésre és négy napi elzárásra itélte.

REGENY-CSARNOK.

Rab-szerelem.

Franczia regény. 24.

Vincard apó végigtekintvén a mai csaknem kész munkán, jobb kedvü lett s elkezdett beszélgetni. A boros poharat ujból ajkaihoz emelvén, mielőtt még abból ihatott volna, szemei az ablakon át az erdő fái közt sárgaszijjas zsandárokat vettek észre, kik gyorsan közeledtek a keskeny gyaloguton, mely az erdőt a Vincard apó mühelyével összekötötte.

Hm, hm, kiáltott fel Vincard apó, poharát kiüritve, ezek sem járnak erre felé jókedvükből. Nézd csak Champenois ezeket a legényeket, vajjon mit keresnek?

Istenem, kiáltott fel halk sikoly kiséretében Norine halálsápadtan, itt vannak a zsandárok Jean, kiáltott gyorsan oda Griotte-nak, meneküljön, nincs veszteni való idő.

Griotte ki épen a czipők rendezéséhez fogott ujból, ijedve ugrott fel s az ajtó felé szaladt, de Champenois gyorsabb volt s mielőtt még a kilincset elérhette volna, egy ügyesen vetett gáncs következtében egyensulyát elvesztve végig zuhant a földön.

Mindez alig félpercz müve volt.

Az ajtót hirtelen egy erős kéz nyitotta fel nagyobb robajjal, melyen egy egyenruhába öltözött athlétai erővel biró ember rohant be, ki egyenesen a földön heverő Gritte-ra rohant s vasmarkaival mint egy csiptetővel összeszoritá az ott tehetetlenül vergődő ifju nyakát, ki nagy ijedtségében óriási fájdalma daczára egyetlen hangot sem ejtett ki, csak az erős szoritás következtében kezdett el torka hörögni mint mikor valakit fojtogatnak. Griotte végső megerőltetésében kissé felemelte fejét s Seurotot, az auberivei fegyház örparancsnokát pillantotta meg, ki féltérdével gyomrára támaszkodván éktelen szitkozódásba kezdett.

»No te aksztófáravaló, no te gazember, hát megszöktél, s erősen megrázta a szánalomra méltó fiatal embert, no várj csak majd elveszem én a kedvedet a szökéstől. Várj csak, várj csak te jó madár s minden szavát egy hatalmas ütéssel kisérte, ugy hogy Griotte félig eszméletlenül hevert a padlón, összeszoritott ajkaiból egyetlen hang sem jött ki, szisszenés nélkül állott ki minden bántalmat, bár egész teste mint a kocsonya remegett s szivét kimondhatlan sajgó fájdalom járta át.

No csak hogy végre megtaláltalak, folytatá Seurot, mikor már majdnem állásomba került a szökésed. De hát majd máskép lesz ezután.

A tárva nyitva lévő ajtónál talpig fegyverben lévő zsandárok jelentek meg, kik az örparancsnok kiábálásait a Norine sikolyát arra vélték, hogy odabenn valami nagy verekedés van s futva siettek e ház felé, hogy segitségére legyenek az örparncsnoknak.

Seuret még egyre folytatta ütéseit sőt még dühösebben.

A szerencsétlen áldozat ott hevert továbbra is a földön s semmi életjelt sem adott magáról

Norine dühtől kipirult arczczal végre szóhoz tudott jutni, mert Griottenak bántalmazása oly nagy hatással volt lelkére, hogy néhány perczig mintegy megkövülve bámult csak maga elé, aztán Champenóis felé rohant s gyönge ökleivel megfenyegetve a kárörvendően mosolygó gonosz segédet reá rivalt.

»Ez a maga müve Champenóis! Ráismertem. Nem a kovácsnál volt maga ezelőtt két nappal, hanem Auberiveben, hogy feljelentse Jeant.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A mèregkeverők pöre.

Hódmezővásárhely, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Varga Julis gyilkosainak pörét kezdik. Vádlottak: Varga Lidi, Csordás Lidi, Szappanos Juczi. Varga Lidi mindent tagad, büntelennek érzi magát, nem adott Jáger Marinak pénzt, mert szegény asszony. Azért iratta be nénjét, Julist az egyletbe, hogy majd valamikor pénzt kapjon. Zavartan össze vissza tagad mindent, még azt is, hogy a vizsgálóbiró vallatta. Gyakran ellentmond önmagának. Tört orvosságot derelyébe, de nem tudta mire kell az. Adott Julis halála után Csordásnak 25 frtot, de csak kölcsön. Ma van a tárgyalás legérdekesebb napja. A legeklatánsabb eset, hogy Varga Lidinek nénje volt Julia.

Hódmezővásàrhely, márcz. 18. (Saját tud. táv. Varga Juli esetének tárgyalása folyton tart. A bün elkövetője Varga Lidi eleinte tagadott mindent, de Csordás Lidivel szembesitve bevallotta, hogy a mérget együtt készitették Ságer Marival melyet aztán derelyébe tettek s azzal tulajdon testvérét megmérgezte.

Vassos ezredes visszahivása.

Athén márcz. 18. (Saját tud. távir.) Arról beszélnek itteni illetékes körökben, hogy Vassos ezredest visszahivják Krétából. Egy idejött távirat szerint Törökország blokádja még nem egész bizonyos és a nagyhatalmak csak ezentul fognak e kérdésben dönteni.

Az első ütközet.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) A csendes blokád tehát meg lett zavarva s a hatalmak nyugodt várakozásába bele kellett szólni az ágyu dörgésnek is. Királyunk »Sebenico« nevü Kandia közelében állomásozó hadi hajója ugyanis kémszemleutján észrevett egy lövőszerekkel, eleséggel és fegyveres csapatokkal megrakott schonert, amint épen tartalmát partra akarta rakni. A »Sebenico« ezt megakadályozandó erélyes intézkedéseket is tett errenézve, ámde a felkelők igy midőn veszélyeztetve látják s a Schoner tüzet adtak. A »Sebenico« visszatüzelt a schonert elsüyesztette. A »Sebenico« erélyes parancsnoka Bless Victor fregatt kapitány.

Diplomaták haragja.

Athén, márcziut 18. (Saját tudósitónk távirata) Tegnap a külügyminiszter rendes fogadási napján a diplomaták részére, csak az angol követ jelent meg. A görög üzenet elküldése óta a nagyhatalmak képviselői kerülik a hivatalos látogatásokat. A német nagykövet hir szerint elutazik.

A szinészmenedékház feloszlatása.

Budapest, márczius 18. (Saját tud. táv.) A szinészegyesület közgyülése elhatározta, hogy a nagysurányi menedékházat beszünteti és a házat eladja. És ezzel egy igen életrevaló és nélkülözhetlen egylet fölött meghuzták a lélek harangot.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőojtási tanfolyam. A b.-diószegi vinczellér iskolában márczius hó 28., 29. és 30-an háromnapos szőlő fásojtási tanfolyam lesz. Az igazgatóság felkéri ugy a hatóságokat, mint az érdekelteket, hogy minél tömegesebb látogatását mozditsák elő.

A papirbuza ellen. Angliában a fiktiv gabnaüzletek ellenes harcz mind nagyobb arányokat ölt. Legutóbb az alsóházban Field irlandi képviselő, kit a mult évi gazdakongresszusról mi is ismerünk, intézett kérdést a kormányhoz, vajjon ez irányban szándékozik e törvényjavaslatot bemutatni. A kereskedelmi miniszter válasza nem volt ugyan igenlő, de reánk nézve azt a nem érdektelen fölvilágositást tartalmazza, hogy az angol kormány érdeklődik a mult évi budapesti nemzetközi gazdakongresszus határozatai iránt s a hivatalos jelentés megküldése végett a magyar földmüvelési minisztert meg is kereste.

Behatóan foglalkozott a bapirbuza kérdésével legközelébb a londoni gazdaklub s Bearnek, e kiváló gazdasági irónak inditványára elhatározta, hogy a képviselőháztól egy külön bizottságnak ktküldését fogja kérni, mely ennek a kérdésnek alapos megvizsgálásával foglalkozzék. Tekintve Salisbury lordnak idevágólag nem rég tett nyilatkozatát, nem igen van kétségünk az iránt, hogy e bizottság kiküldetése nem sokára meg fog történni.

A IV. dijlovaglás tervezetét most küldte szét az országos magyar gazdasági egyesület az összes magyar- és osztrák lovasezredeknek az összes németországi lovasezredeknek, s a sportegyesületeknek. A dijlovaglás május 12-éa lesz. tiszteletdijakat adtak a m. kir. honvédelmi miniszter, a Magyar Lovaregylet, az Osztrák Lovaregylet, Lobkovitz Rudolf herczeg hadtestparancsnok és a lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság. Az eddigi adományozott tiszteletdijakon kivül kilátás van rá, hogy még több értékes tiszteletdij lesz. Nevezéseket az O. M. G. E. titkári hivatala irásban fogad el május 2. esti 7 óráig. A dijlovagolásra és dijugratása való nevezésnél 6 frt. a jeu de barre-nál csoportonkint 5 frt. nevezési dij küldendő be.

Terménytőzsde.

Budapest, márcz. 18.

Buza őszre bácskai	5.74
» őszre, északi	7.66
» október-novemberre, bácskai	7.39
» okt.-nov.-re északi	7.36
Rozs őszre bácskai	10.75
Rozs őszre, északi	6.47
Tengeri, okt.-nov.-re, bácskai	3.57
» okt.-nov.-re, északi	3.80
Repcze október-novemberre, bácskai	3.82
» okt.-nov.-re, északi	10.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. márcz. 18-án.

Magyar aranyjáradék 4%	120.50
Magyar koronajáradék	98.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	122.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.25
Italmérési jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	100.75
Tiszaszabályozási é sszegedi sorsjegy kölcsön	141.50
Osztrák járadék papirban	100.25
Osztrák járadék ezüstben	100.25
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	99.75
1860. osztrák államsorsjegyek	142.—
Osztrák magyar bankrészvény	940.—
Magyar hitelbank részvény	389.50
Osztrák hitelintézeti részvény	355.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	338.50
20 frankos arany (Napoleondor)	9.53
Német birodalmi márka	58.70
London vista	119.95
Páris vista	47.65
20 márkás arany	11.—

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Kiadó.

Mérnöki vagy **ügyvédi irodának** való

két nagy szoba,

minden szobának 3 ablaka van mindegyik utczára, a kis-piacz mellett Nagy-Magyar-utczán kiadó. 84 1—2

Értekezhetni **Torszán** tanitóval.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 27 év óta megbizható, fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csüznál, tagszaggatásnál és meghüléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerü házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint nem valódit utasitsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállitók, RUDOLSTADT.

290—28—56

Teljes kávéházi berendezéseket a legrövidebb idő alatt eszközlök.



UJ BUTOR ÜZLET.



Van szerencsém a nagyérdemü közönséggel tudatni, hogy mint

debreczeni kárpitos, diszitő és butorgyáros bejegyzett czég

Nagyváradon, Fő-utcza (Bazár-szoros Mayr-ház)

földszintjén és emeletjén egy a mai kor minden igényeit teljesen kielégitő

BUTOR-ÜZLETET

nyitottam. Azon jó hirnév és általános keresettség, melynek üzletem 12 évi fennállása óta örvend, továbbá azon szerencsés körülmény, hogy ő Felsége az 1896 évi budapesti millenniumi kiállitáson kiállitott fülkémet meglátogatta s ez alkalommal magas tetszését és dicséretét kinyilvánitani kegyeskedett, bátoritottak fel engem arra, hogy Nagyváradon fiók üzletet nyissak. — Üzletem a kor igényeinek teljesen megfelelőleg van berendezve a legszolidabb alapra van fektetve és a nyert kitüntetések folytán a legelőkelőbb czégekkel való összeköttetéseim folytán a legszerényebb, mint a legdiszesebb szoba berendeséseket és diszitéseket kifogástalan teljes megelégedésre és a legjutányosabb áron fogom eszközölni.

Amidőn üzletemre becses figyelmét kikérem, igérem részemről, miszerint főtörekvésem oda fog irányulni, hogy pontos és minden tekintetben kielégitő eljárásom által bizalmat és becses pártfogását kiérdemeljem.

Remélem, miszerint azon körülmény, hogy fiókom üzletvezetője ***Reinhart Géza*** ur, ki három éven át Párisban, két éven át Berlinben és a monarchia fővárosaiban is e téren a legmagasabb foku szakképzettséget sajátitotta el, fenti törekvésemet meg fogja könnyiteni.

Teljes tisztelettel

KILLER EDE,

kárpitos és butorgyáros Debreczenből.

72—5—10

Templomi diszitéseket a legnagyobb csinnal és izléssel eszközlök.

Uj üzlet! a „GOMBKIRÁLY"-hoz! Uj üzlet!

49—10—10

Czillér Imre és Társa

rövidáru-üzlete Bazár-szoros és Bémer-tér sarkán (Mayr-ház.)

Előzékeny és pontos kiszolgálás!

Szabott árak!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy **Nagyváradon** Olaszi Bazárszoros és Bémer-tér (Mayr-házban)

rövidáru és divatkereskedést

nyitottunk.

A fővárosban éveken át szerzett tapasztalataink jó hirnevünk és a rendelkezésünkre álló alap feljogositanak azon reményre, hogy tisztelt vevőink kivánságait pontosan s a legméltányosabban teljesithessük.

Mi teljes igyekezettel azon leszünk, hogy megelégedésüket minden tekintetben kiérdemeljük.

Egyedüli főraktár **Ludwig József** römerstadti vászon-áru gyárából.

Dus választék mindennemü kézimunkákban.

Kiváló tisztelettel

CZILLÉR IMRE és TÁRSA.

Szabott árak!

Kötött **harisnya** és **lábtyü** a hires 6 szálu „Hausfrauen-Garn"-ból.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.